

Ўзбекистон Республикаси ижтимоий-сиёсий газетаси • 1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗА ПАРВАРИШИНИ КУЧАЙТИРИБ, ҲОСИЛГА-ҲОСИЛ ҚЎШАЙЛИК НАМАНГАН

Деҳқон ҳаминша ўз саро-қатини амалда кўрсатиб келган. Мақсада осонликча эришилмаслиги аниқ. Дав-латта мўла пахта ҳосили топи-шириш учун азамат заршу-носларини йил-йили оқиб тиним билдирмайди. Лекин наманганликлар бу йилги-дек инқил, ўта оғир йилни кам эслашади.

— Ўттиз йил ер билан тиллашдим, — дейди Ко-сонсой районидagi «Испар-он» жамоа хўжалиги аъзо-си Бўрибой Шодмонов. — Чорасдан эриб пахтачи-лик бригадасини бошқар-дим. Бизда об-ҳаво эрта ба-ҳорда наст келиши кўп бў-лади. 1993 йили бир сўз билан заршунос сароқати, деяр таърифлаш мумкин. Са-фарбарлик, омиқдорлик ту-файли бир неча бор қайта чигит экилган пайкаллар-даги ғўзалар бирин-кетин баравжларига етказиб оли-моқда.

Дала айланамиз. Косон-сой тумани ҳокимияти би-ринчи муовини Нурмонов Аҳмаджон, хўжалик бош-қаруи раиси Абдурахмон Мирзобоевнинг шу ерда у-радиги. Улар пайкал ора-да ғўза ривожини кўздан кечиришадиган экан. Баҳор-даги дўл, сел ўз тасирини кўрсатган. Мўладаги ҳо-силни янашга учун эди ҳа-диринча, ички имконият-дан унумли фойдаланиш даркор. Қолаверса, бугун сувчилар ва механикатор-ларнинг кундалик меҳнати самарасига боғлиқ. Биргала-шиб «Испарон» жамоа хў-жалигининг Янгихаҳар ма-ҳалласига бордик. Ўқирор-да Наманган вилоят ҳоким-ининг муовини Носиржон Отахонов, давлат назорати вилоят бошқармаси бошлиғи Каримжон Рашидов, ме-ва, узум, сабзавот етишти-риш бirlашмаси раиси Си-рождидин Маъруфов, ре-спублика мелiorация ва сув хўжалиғи вазирининг би-ринчи муовини Абдурахмон Жалолов ва бошқа раҳбар-лар муаммоларини ҳал этиш, одамлар кайфиятини кўта-риш, ғўза парварлишида ял-пи сафарбарлигини таъмин-лаш хусусида фикрлашма-ётган экан.

— Деҳқонларимиз бу йил ҳам матонат ва сароқатла-рини қайта-қайта намоян-этишмоқда, — фикрини ифо-далайди район ҳокими То-ҳирахон Мирзаева. — Ай-ниқса қатқалоқ қийнаб юр-ди. Худойбердиев номи, «Дўстлик», «Деҳқончилик», Шароф Рашидов номи хў-жаликларда катта майдон-лар шикастланган. Аҳоли-нинг баъзи уйларида ян-гитдан қуриш, тубдан таъ-мирлашга тўри келди. Бир-нараса кишини қувонтиради: ўзбек, тоjik, қирғиз ва бошқа миллат, элат вакил-лари елкама-елка яшлаб, қийинчиликларни мардон-ла енгилмоқда. Шу ўринда республика қишлоқ хўжали-ғи вазирининг биринчи ўринбосари Ж. Қўчқоров-нинг фикрларини келтириш ўринли.

— Наманган, Уйчи, Чор-тоқ, Янгиқўрғон районлари далапарини бир-бир айлан-

дик, — дейди у. — Баҳор-даги табиий офат оқибатла-ри қалқилиб отир бўлмасин, одамлар руҳан тушишмаган. Тажрибакорлар 10 июнгача чигит олиб, мўладаги ҳо-силни олиш мумкинлигини ўқитишди. Умуман, оғир далада отақонлар тақрибаси, беминат ерда-ми қўл келмоқда. Ўғтибор-лиси шуки, кўшга ерларда бригада бошлиқлари, агро-номлар вазиятга тўғри баҳо бериб, масъулиятни тўла зиммага ола билдилар. Улар юқоридан кўрсатма кутмай ташвишли ҳоли бартараф этиш учун барча имкониятни ишга солиди. Органик ўғит-лардан унумли фойдаланил-моқда. Қатор ораларига си-фатли ишлов берилиб, шар-

МАТОНАТИ

батта қондириладиган ғўза-лар кунда бир яшмоқда. Ўзбекистон мелiorация ва сув хўжалиғи вазирининг биринчи муовини Абдурахмон Жалолов ҳам деҳқонлари-мизга фойдали фикрлар айтди. Одамлар пахта мус-тақил Ўзбекистоннинг бе-баҳо бойлиғи, фахри, гуру-ри эканлигини яхши тушу-нишади. Шу боис кечаю кундуз мўла ҳосил тўплаш пайида бўлишмоқда. Айни пайида А. Жалолов айрим эътирозларни ҳам билдирди. У сой ва селхоналар атро-фида қурилиш қилиш қо-нунга зид эканлигини таъ-кидлади. Баъзи ерларда ҳимоя воситалари йўқ. Шу-нинг учун табиий офат қа-тор хўжаликларга зарар ет-казди. Соилардаги дамба-лар деярли эгасиз. Умуман, кутилмаган ташвишлар жуда кўп камчиликларни кўрса-тиб берди. Бу раҳбару му-тахассисларга сабоқ бўлди.

Янгихаҳар маҳалласи аҳо-лис пайтахтдан борган раҳ-бару мутахассисларга ўз ил-тимосларини баён этди. Ичимлик сув, табиий газ масаласи неча йилдан буюн ҳал этилмаётганлигини гап-иришди. Баҳона сабаб бил-лан муаммо бу йил ҳал бўл-са акаб амас.

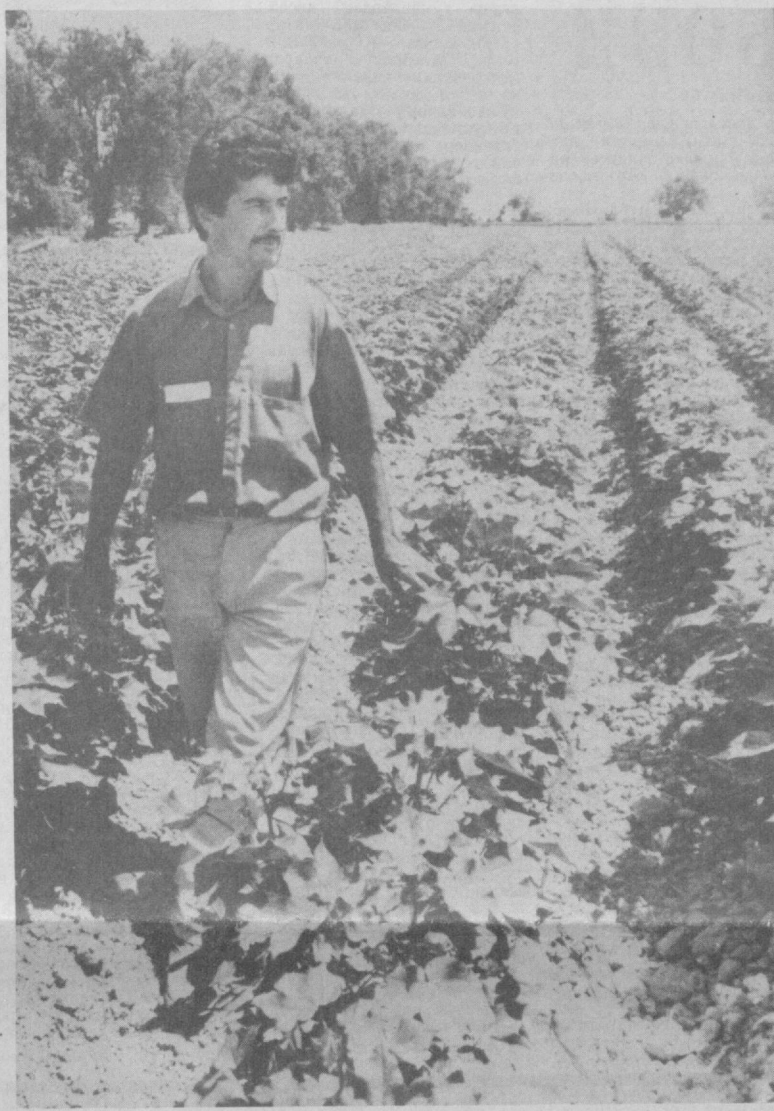
Меҳнат фахрийси, брига-да сарқони Холмйрза ака Исоков ҳаяжон ила кунда-гиларини ҳўқов қилди: — Халқимиз ниҳоятда сабр-тоқатли, оғир далада ҳаминша бир-биринини қўл-лаб-қувватлаб яшашга одат-ланганмиз. 6-бригада аъзо-си Нурмамет Годиуровни олайлик. Унинг хонадони табиий офатдан қаттиқ за-рар кўрди. Шундай бўлса-да, улар тушкунликка ту-пишмади. Хўжалик раҳбар-лари ҳамма ҳимматли ки-шилар ёрдам қилиш қўн-ишди. Шунингдек, Абдулмумин Субонов, Эркинбой Шодмо-нов, Бекмизра Исоков каби деҳқонлар ҳам барча ки-шичиликларни матонат бил-лан енгилмоқда. Бекмизра ака ҳозир ҳам узумун дала-да. Аъзолари билан 200 гектар ердаги ғўзаларни кунда бир яшнатмоқда. Ми-

нерал ва маҳаллий ўғитлар-дан унумли фойдаланаётган-лиги, тунги сўғориш сиқат-ли ўтказилаётганлиги ту-файли ғўзалар яхши ривож-ланаётган. Ўша қийин дала-ларда Комилжон Отабеков, Ҳўломжон Екубов каби фи-дойилар тадбиркорлик, таш-килотчилик кўрсатди. Ишнинг оғирини елкалари-га олиб, сўз ва шахсий иб-ратлари билан барчани ол-га ундади. Абдутолиб Шодмоновга ўхшаган ме-ханизаторлар ғўза ривож-идаги қолоқликни бартараф этиш учун барча имконият-ни ишга солишмоқда. Му-ҳим ишда ялпи сафарбар-лик таъминланган. Ҳозир кунда шифокор, санъаткор, олим шoir Наманган деҳ-қонига мададкор.

«Дўстлик» давлат хўжа-лигида дала даргалари кўп. Абдусаттор Шарипов, Дала-хон Турсунов, Абдувақос Хўжабеков каби тақриба-корларнинг иш усули омма-лаштирилди. Бу имконият-дан унумли фойдаланишда муҳим омил бўлмоқда. Жо-рий йилда косонсойликлар давлатта 22 миң тоннадан зиёд пахта, 10 миң тонна-дан ортиқ сабзавот, 8.900 тонна дон ва бошқа кўплаб неъматлар етказиб беришга аҳд қилишган.

Тўрақўрғонлик деҳқонлар ҳам асосий эътиборни ғўза парварлишига қаратган. Ҳокимлик ташаббуси билан деҳқончилик-тикорат андо-нерлик банки қошида очил-ган махсус ҳисобга фермер-лар, ширкатчилар ҳамда қа-тор жамоалар ҳиммат кўрса-тиб катта маблағ ўтказди-лар. Бу табиий офат қийин-чиликларини бартараф этишда мадад бўлди. Қуни кеча янгитдан тикланаётган ҳамда таъмирланаётган хо-надонлар кўздан кечирилди. Иш қўнғилдагидек кетаёт-ган экан. Яхшилар ҳамин-ша бор бўлишсин. Зеро, ҳа-ёт сароқат, меҳр-оқибат ка-би чин инсонийлик фазилат-лари асосига қуриладиган. Оқтош қўрғонда яшовчи Адолатхон Қирғизова оила-сида темир-бетон заводи ди-ректору Эркин Турдалиеве жамоаси номидан икки хона-ли уйнинг қалитни бепул топиширишга барча тўқин-лариди. Холматов қишлоқ Кенгаши ҳудудига яшовчи Қўмришас Нажиждиновага ҳам катта ғамхўрлик кўр-сатилди. Хўжаликларда бўл-ган вазиятда заршунослар, бо-бону соҳибдорлар табиий офат наманганликларини энб қўйганда республикамиз раҳбарияти, хусусан, Пре-зидентимиз катта амалий ёрдам кўрсатганликлари ми-ннатдорчилик билан таъ-кидландилар. Республика Бош вазирининг биринчи ўринбо-си Исмоил Жўрабеков жойларда бўлиб шойлиқчи чора-тадбирлар белгилди, муаммоларни ўша еринг узида ҳал этди. Бугун ви-лоят деҳқонлари зўр омиқ-корлик, фидойилик кўрсатиб ишлатмоқда. Иттифувчан-лик, ишчи бор жойда пи-риварид натижа ҳаминша қў-нғилдагидек бўлади.

Абдулваби ҚОРАБОВ, «Қишлоқ ҳақиқати»нинг ўз мухбири.

Сирдарё районидagi Охун-бобоев номи жамоа хўжа-лиги деҳқонлари бу йил 1010 гектар ерда пахта етишти-ришди. Заршунослар мус-тақил республикамиз оқ олтин хирмонига 2950 тонна сифатли хом ашё ар-мугон этиб, ҳосилдорлигини 30 центнерга етказишни ре-жаллаштирганлар.

Бу йилги табиат инжиқ-ликлари мазкур хўжаликни ҳам четлаб ўтмади. Май ойида ёққан шиддатли ём-ғир 350 гектар ердаги ил-ғолларни ювиб кетди. На-тижада иккинчи марта уруғ қадашга тўғри келди. Тер тўкиб астойдил меҳнат қи-лиганини туфайли гек-тарлар тўлиқ тикланди.

Хўжаликда 14 га пахта-чилик бригадаси бўлиб, бу бригадаларга тақрибани, иш-нинг қўнғил билангина ки-шилар бошчилик қилишмоқ-да. Тиракшай Ражабов,

ЗАРБДОР ОЛТМИШ КУНЛИК

Мамат Нектоев сингарилар шулар жумласидандир. Маз-кур жамоаларнинг пайкалла-ридаги ғўзаларда ҳозир 5—6 тадан бўлиқ кўсак-лар мавжуд. Вилоятда ғўза парварлиши учун зарбдор 60 кунлик эълон қилинган бўлиб бун-да охуобобоевликлар ҳам фаол иштирок этишапти. Ҳозир Ан—Бойвут—2 нави уруғлик пахта етиштириш-ётган Муродилла Қодиров, Ражаб Назрўзов, Сариниса Тўйиева, Бахтиёр Ортиқов-лар бошлиқ бригада аъзо-лари, айниқса, намунали меҳнат қилмоқдалар.

Сувчи— экнинг яшнатув-чи. Айни паллада хўжалик-дан ҳосилнинг боридан ҳам ажралиб қолиш мумкин. Бун яхши тушулган хўжа-лик аъзолари кунни тулга-улаб, меҳнат қилишмоқда.

Далада 24 культиватор юксак унум билан ишлатил-моқда. Дилором Абдулмели-ва, Рохатой Абдумамидова, Мухтарам Усмоновлар ғў-заларни бегона ўтлардан то-

Деҳқон барака уруғи ерга тушганда — бир қу-вонса, у —униб чиққан-да яна бир шодланади. Ўзаси шоналаса, гулла-са, кўсак турса ва ниҳо-ят, ҳосил пишиб етилса—

унинг қувончлари тагин

ортади. Агроном-ҳосилот

Эшмурат Файзиев бугун

ана шундай кайфиятда.

Негаки, у меҳнат қилаёт-

ган Пахтакор туманида-

ги Амир Темур номи

давлат хўжалиғи, қола-

верса, қадрон бригада-

си далаларида ғўзалар

қийғос гуллаб, кўсаклай

бошлади. Эшмурат бун-

дан 7 йил муқаддам Ғал-

лаоролдаги қишлоқ хў-

жалиғи техникумини му-

ваффақиятли тугатиб, шу

ерда иш бошлаган эди.

У бу орада қишлоқ хў-

жалиғи ишларида тажри-

ба тўплади, билими ва

малакаси билан деҳқон-

ларга кўмакдош бўлди.

Бугунги кунда бригада

агрономи сифатида жа-

моада катта ҳурмат-эҳ-

тиромга эга.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ

олган сурат.

лар фидойилик кўрсатиша-

пти. Айни дамда ғўзаларга

тўртинчи комплекс ишлов

бериш қизғин давом этмоқ-

да.

— Ўтган йилда 61 мил-

лион сўм даромад қилин-

ди. Шундан 12 миллион 162

миң сўми соғ фойдалар

йорий йилда бу кўрсаткич-

ни ошириб, ёрдамга муҳтож

кишиларни, меҳнат пешқа-

даларини моддий рағбат-

лантириб боришни кўзда

тутганимиз, — дейди хўжа-

лик бошқаруви раиси Исо-

қул Қўшбоқов.

Ҳозирги долзарб кунлар-

да хўжалик деҳқонлари ғўза

парварлишини бир зум ҳам

сусайтирмай, бутта куч ва

имкониятларини мўл ҳосил

тўлашга сафарбар этмоқда.

Эрта—индин ниҳолларни

чилиш ишлари ҳам бош-

лаб юборилди.

Э. ТўЛАГАНОВ,

У. МУҲАМЕДОВ.

залашда намуна.

Далалардаги ғўза ривож-

ини, ундаги кўсаклар марж-

онини кўриб агар парвариш

шу тарзда олиб борилади-

ган бўлса, гектардан режа-

даги 28 центнер ўрнига 30

центнердан хирмон уюш

мумкинлигини тақрибани

деҳқонлар сезиб туришмоқ-

да.

А. РАҲМОНОВ.

ИСТИҚЛОЛ РАВНАҚИ ЁШЛАР ҚЎЛИДА

Қаҳшадарё вилоят ҳоким-лигида ёшлар вакиллари билан учрашув бўлди. Унда вилоят ҳокими Т. Хидиров сўзлаб, республика муста-қиллигини мустаҳкамлаш, иқтисодий ислохотларни амалга ошириш ишларини таъкидлаб, тадбиркорлик ва ишбилармонлик, аҳолига хизмат кўрсатиш соҳасини ривожлантиришда йигит ва қизларнинг куч-ғайрати гоё зарурлигига эътиборни қа-ратди.

Учрашувда сўзга чиққан-лар ҳар жиҳатдан баркамол ёш авлодни воғга етказиш мақсадида барча шароитлар-ни яратиб бераётгани учун республика раҳбариятига миннатдорлик изҳор этиб, вилоят ёшлари истиқлол рав-нақи йўлида бор билим ва кучини аямасликларини айт-дилар.

Ўзбекистон Президенти-нинг давлат маслаҳатчиси М. Умурақов учрашувда сўзга чиқди. (ЎЗА).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНING МАРКАЗИЙ БАНКИ АХБОРОТИ

Россия ҳудудида 1993 йил намунасидаги пул белги-лари жорий этилиши ва 1961—1992 йиллар намуна-сидаги пул белгилари 1993 йил 8 августдан муомала-дан олиниши муносабати билан Ўзбекистон Респу-бликасининг марказий банки Ўзбекистон аҳолисига қуй-дагиларни маълум қилади:

1. Ўзбекистон рубль зо-насида қолдиб, Ўзбекистон ҳудудида пул муомаласи Россиянинг марказий банки чиқарган 1993 йил намуна-сидаги пул белгиларига ўт-казилиши тўғрисида ва 1961—1992 йиллар намунасида-ги пул белгилари аста-секин муомаладан олиниши тўғри-сида Россия ҳукумати ва марказий банки билан би-тимга эгадир.

Ўзбекистон ва Россия корхоналари, шунингдек рубль зонасида бўлган бош-қа давлатлар ўртасидаги нақд пулсиз ҳисоб-китоблар ўзгармади.

2. Ўзбекистон ҳудудида янги валютатга ўтилиши Рос-сиядан унинг олиб келини-ши ва жойларга етказилиши билан жорий қилинади.

1961—1992 йиллар на-мунасидаги барча пул бел-гилари ушбу масалалар ҳал этилгунча муомалада бўлиб, республика ҳудуди-даги истисноси барча му-ассасалар ва ташкилотлар уларни қабул қилиб олиш-лари зарур.

3. Янги пул белгилари жангарма кассалари ва мар-казий банкнинг жойлардаги муассасалари орқали че-кланмаган ҳажмда ва бел-гиланган тартибда алмашти-рилади. Бу ҳақда ва мudda-лар тўғрисида қўшимча ра-вишда хабар қилинади.

Ўзбекистон Республикаси-нинг марказий банки.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНING ҚАРОРИ

РОССИЯ МАРКАЗИЙ БАНКИНИНГ 1961—1992 ЙИЛЛАР НАМУНАСИДАГИ СССР ДАВЛАТ ХАЗИНА БИЛЕТЛАРИНИ, СССР ДАВЛАТ БАНКИ БИЛЕТЛАРИНИ ВА РОССИЯ БАНКИ БАНКНОТЛАРИНИ МУОМАЛАДАН ЧИҚАРИШ ҲАМДА РОССИЯ БАНКИНИНГ 1993 ЙИЛ НАМУНАСИДАГИ БАНКНОТЛАРИНИ ЖОРИЙ ЭТИШ ТЎҒРИСИДАГИ ҚАРОРИ БИЛАН БОҒЛИҚ ЧОРА-ТАДБИРЛАР ҲАҚИДА

«Ўзбекистон Республикаси-нинг пул тизими тўғриси-да» Ўзбекистон Республика-си қонунига мувофиқ ҳам-да Россия марказий банки 1961—1992 йиллар наму-насидаги СССР давлат хаз-ина билетларини, СССР дав-лат банки билетларини ва Россия банкнинг банкно-тларини, 1993 йил 26 июл-дан бошлаб муомаладан чи-қаришга қарор қилганини муносабати билан Вазирлар

Маҳкамаси қарор қилади:

1. Ушбу масала бўйича Россия Федерацияси мар-казий банкнинг хабари ва Россия Федерацияси ҳуку-матининг баёноти маълумот учун қабул қилинсин.

2. Республикада 1961—1992 йиллар намунасидаги пул билетларини олиб қў-йиш ва Россия банкнинг 1993 йил намунасидаги банкно-тларини жорий этиш бўйича ишларни мувофиқ-

лаштириш учун республика ҳукумати комиссияси тузил-син.

Қорақалпоғистон Респу-бликаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент ша-ҳар ҳокимликлари тегишли комиссиялар тузилсинлар.

3. «Ўзкамгармабан» бошқа тижорат банклари, Алоқа вазирлиги 1993 йил 26 июлдан бошлаб соғик СССР Иттифоқи мамлакат-ларидан 1961—1992 йиллар намунасидаги СССР давлат хазина билетларини, СССР давлат банкнинг билетлари-ни ва Россия банкнинг бил-етларини тўловларнинг бар-ча турлари учун қабул қи-либ олиниши тўхтатилсин.

Жамғармалар банкнинг ҳудудий органлари омонат-ларни яшаш жойи бўйича паспортда прописка тўғри-сида белги мавжуд бўлган тақдирда фақат Ўзбекистон

Республикаси фуқаролари-дан қабул қилиниши амалга оширилсинлар.

4. Ўзбекистон Респу-бликаси марказий банки 1993 йил 30 июлгача Россия бан-кининг 1993 йилда чиқарил-ган намунадаги нақд пул белгиларини олиб келишни ва 1993 йил 8 августгача иш ҳақи, пенсиялар, сти-пендиялар ва бошқа хилда-ги ойлик тўловларни тў-лашни таъминласин.

Ички ишлар вазирлиги, Миллий хавфсизлик хизма-ти, Ўзбекистон авиакомп-анияси Россия банкнинг 1993 йилда чиқарилган за-рар банкно-тларининг Рос-сия Федерациясидан белги-ланган жойгача хавфсиз ва ўз вақтида етказиб берили-ши таъминласинлар.

5. «Ўзбексавдо» давлат уюшмаси (Усмонов), Ўзбек-

бирлашув (Волков), савдо тармоғига эга бўлган вазир-ликлар ва идоралар:

саноат, хўжалик, мада-ний, спорт товарларини ва бошқа ноинвентар товар-ларни сотувчи дўконлар ва бўлимларда шу йилнинг 26 июлидан бошлаб қайтадан ҳисоблашни ташкил этсин-лар;

Ўз тизимларининг улгур-жи бўғинидаги товар ре-сурсларининг тўлиқлиги қо-лини бўйича шойлиқчи чо-ра-тадбирлар кўрсинлар.

6. «Ўзистқоболст» дав-лат қўмитаси, Ўзбекистон Республикаси марказий ба-ни, Молия вазирлиги, давлат бошқона қўмитаси тегишли вазирликлар, идоралар ва муассасалар билан бир-галада 1961—1992 йиллар намунасидаги пул белгилари-ни Россия банкнинг 1993 йил намунасидаги банкно-тларига алмаштириш тартиби ва мudda-лар тўғри-сида бир ҳафта мudda-да

республика ҳукуматиға та-қдир қилинсинлар.

7. Ўзбекистон Респу-бликаси давлат бошқона қўми-таси 1993 йил 26 июлдан бошлаб соғик СССР ва Рос-сия Федерациясининг 1961—1992 йиллар намунасида-ги Ўзбекистон Респу-блика-сига келтирилаётган пул бел-гиларини бир киши ҳисо-бига 15 миң сўмдан ортиқ-часини белгиланган тартиб-да олиб қўйиш ва мусодара қилиш ҳамда уларни Ўзе-бекистон Республикаси мар-казий банки муассасалари-га топширсин.

8. Белгиланган қўйилсинки, корхоналар ва ташкилотлар томонидан товар-м о д д й бойликларини олиб чиқиб кетиш нақд пулсиз ҳисоб-китоб бўйича ёхуд товарни бартер йўли билан етказиб бериш бўйича белгиланган тартибда расмийлаштирил-ган ҳужжатлар мавжуд бўл-ган тақдирда амалга ошири-лади.

Юқларни автомобиль, те-мир йўл, ҳаво ва дарё транс-порти орқали ташиниш амалга оширувчи вазири-лар ва идораларга олиб чи-қиб кетилиётган юк бўйича ҳужжатларни тегишли ра-вишда расмийлаштирилмасдан махсусотларни республика-дан ташқарига олиб чиқиб кетиш учун транспорт воси-талари бериш тақиқлансин.

9. Ўзбекистон Респу-блика-си Бosh вазирининг ўринбо-сари К. Н. Тўлаганов трам-вайда, троллейбусда, авто-бусда, метрода ва шаҳар ат-рофиға қатнайидиган транс-портда (тақсидан ташқари) юриш учун ҳақ тўлашнинг вақтинчалик жетон тизими-ни ишлаб чиқишни ва уни жорий қилишни шу йилнинг 10 августгача таъминласин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси Н. КАРИМОВ. Тошкент шаҳри. 1993 йил 26 июль.

</

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллиги кунининг икки йиллиги олдиған

Жумҳуриятимиз келажак буюк, ривожланган, демократик давлат бўлиб этиш йўлидан бормоқда. Бунда аҳил ва мустаҳкам оила давлатнинг асосини ташкил этади. Шарҳда азал-азалдан она, аёл сўзлари муқаддас ва муътабар бўлиб келган. Аёлларни биз оиламиз қуёши деб аъзоэлайимиз. Уларнинг саховатли қалби, меҳрибонлиги, меҳнатсеварлиги, қуёнчаллиги хонадонимизнинг, қолаверса жамиятимизнинг эртани йўлининг файли ва нурафшон қилишида, эл-юрта тинчлиги, оқибатлиқ ўрнатилишида кўмаклашади. Уларнинг турмушдаги, истиқболдаги гузаришлари бўлган болалар тарбиясидаги қувонч ва ташвишлари ҳаммамизнинг диққат-эътиборимиздадир.

Район ҳокимияти ва хотин-қизлар кўмитаси ҳаётимизнинг чароғбони бўлиши аёлларимизни қадрлаб, уларнинг яшаш, ишлаш шароитларини яхшилаш, ёш болаларни ва ёлғиз оналарни ижтимоий муҳофаза қилишда жумҳуриятимиз ҳукуматининг қатор кўрсатма ҳамда қарорларини ижро этиш билан амалга оширмоқдалар.

Туманимизда 126 минг аҳоли бўлиб, шундан 69465 нафари хотин-қизлардир. Бугунги кунда халқ хўжалигида ўн тўрт мингдан кўп хотин-қиз фаолият кўрсатади. Уларнинг ишлаб чиқаришда фаол қатнашишларини таъминлаш мақсадида маҳаллий бюджет ҳисобидан 16 та, хўжалиқлар ҳисобидан аса 8 та болалар бочгалари ва асирлар доимий равишда ишлаб турибди. Унда 3620 нафар келажакимиз бўвдорлари тарбияланмоқда. Бундан ташқари хўжалиқларимизда 12 та масъумий болалар бочгалари ташкил этиш кўзда тутилган. Президентимиз И. Каримов «Соғлом авлод учун» орденини таъсис этди. Бу ордени нафақат юртимизда, балки жаҳонда ягонадир. Ҳозирги демократик давлат қураётган долзарб қишлоқлар.

Маълумки, баркамол фарзанд фақат соғлом оналардангина дунёга келади. Афсуски, бугунги кунда ҳомиладор аёлларимизнинг айримлари ҳар хил касалликларга чалинмоқдалар. Бундай оналардан дунёга келган фарзандлар келажакда барчага маълум. Шу сабабдан ҳомиладор ва кам қонли аёлларга катта аҳамият берилляпти. Уларга бепул тиббий ёрдам, ҳар хил дори-дармон, бепул озиқ-овқат бериш белгиланган меъёр асосида йўлга қўйилган. 1993 йилнинг 5 ойи давомида туманимиздаги 1421 на-

Маҳаллий саноат ва кичик корхоналарнинг ташкил этилиши муносабати билан 500 дан ортиқ хотин-қизларимиз доимий иш билан таъминландилар. Жумладан, 100 дан ортиқ уй беклари ҳам ишли бўлишди.

Шуни айтиш керак, коммунистик тузумда хотин-қизларимизни раҳбарлик лавозимларига кўтаришга, партияга қабул қилишга, депутатликка сайлашга бир ёқлама қараларди. Сифат эмас, кўпроқ ҳўжақўрин устун турарди. Хотин-қизларнинг ташаббускорлиги, саводхонлиги, фикрлаши эмас, балки тобелиги муҳимроқ эди.

ҲАЁТИМИЗ ЧАРОҒБОНИ

фар кам даромадли, кам қонли ҳомиладор аёлларимиз учун 1 миллион 37 минг сўмлик озиқ-овқат ва 80 минг сўмлик дори-дармон бепул берилди.

Хотин-қизларимизнинг меҳнат фаолиятида узлуксиз иштирок этишларини таъминлаш мақсадида зарур тиббий ёрдам кўрсатишмоқда. Бу мақсадда туманимизда 6 та касалхона, 4 та соғлиқни сақлаш муассасалари ва 10 та қишлоқ шифокорлик амбулаториялари ишлаб турибди. Шу йилнинг май ойидан бошлаб туман марказий касалхонасида гинекология бўлими очилди.

Хотин-қизларнинг ишлаш ва яшаш шароитини яхшилаш борасида туман халқ таълими бўлимининг олиб бораётган ишлари ҳам таъсирли. Ҳозир бочка куриш мушкул, катта маб-лаб талаб қилиди. Улар ташаббус билан мавжуд бочгалардан ташқари 30 дан ортиқ уй-боғчаларни ташкил этилди. Асосан чечна қишлоқларда очилган бу бочгаларда 500 дан ортиқ болалар тарбияланмоқда.

Туманимизда 28 минг нафар ишга яроқли хотин-қизларимиз бор. Уларнинг аксарияти ижтимоий фойдала меҳнатга жалб этилган. 4050 нафардан кўпроқ аёлларимиз аса уй беклари ҳисобланадилар. Кейинги икки йил ичда туманимизда 50 дан ортиқ кичик корхоналар ташкил этилди. Бу аса уйда ўтирган кўпбал аёлларимиз учун меҳнат қилиш имкониятини яратди.

Шу бонсдан улар йиғилишларда ёзиб берилган довланни ўқидилан, қарасқ чалишдан нарига ўтолмасдилар.

Ҳозир аса республикамизда туз ислохотлар амалга оширилмоқда. Демократия хотин-қизларимиз ҳаётига ҳам сингиб бораётти. Туманимизда хотин-қизларни раҳбарлик вазифаларда ишлашга етарлиқ шароит яратилган. Бугунги кунда 3 нафар қишлоқ Кенгаши раиса, 5 дан ортиқ ўрта мактаб раҳбарлари, 10 дан ортиқ корхона, ташкилот ва бўлим бошлиқлари хотин-қизлардан иборат. Қишлоқ кенгашларининг 321 депутатидан 129 таси, 68 та туман депутатидан 10 таси хотин-қизларни ташкил этади. 3000 нафардан ортиқ хотин-қизларимиз маданият, маориф ва тиббиёт соҳасида ишлаётганидан фойдаланамиз.

Хотин-қизларни ижтимоий ҳимоя қилишда, турмуш шароитини яхшилашда қишлоқ кенгашларимиз қўшида ташкил этилган хотин-қизлар кўмиталари фаол хизмат қилаётти. Илгари бу кўмита хотин-қизлар кенгаши деб аталарди ва жамоатчилик асосида иш юритарди. Эндиликда алоҳида қарор билан кўмита раисини иш ҳақи билан таъминлаш чора-тадбирларини кўраямиз. Қарор кучга кириб хотин-қизлар кўмитасининг ишлари янада жонланиб кетди.

Улар ҳар бир оила, ҳар бир хотин-қиз билан яқиндан суҳбатлашиб ўз маслаҳатларини беришляпти. Айниқса, Холида Мавлонова, Дилбар

Саидова, Шарофат Толипова қаб қишлоқ хотин-қизлар кўмиталари раисларининг олиб бораётган ишлари таҳсинга лойиқ. Уларнинг ўз вазифаларини сидқидилдан бажараётганлари сабабли бу қишлоқ ҳудудларида никоҳни бекор қилиш ва оилавий жанжал кўрсаткичлари жуда оз.

Халқимиз болажон. Аёлларимиз кўп болали бўлишига қарамай эркаклар билан тенг-тег меҳнат қилишляпти. Бугун жамият тараққийляпти, истиқболни аёл меҳнатисиз, унинг фидойилигисиз тасаввур этиб бўлмайди.

Аммо меҳнаткаш опа-сингилларимиз, табарруқ оналаримизни ҳар қанча аъзоласак арзийди. Чунки улар аввало она, поклик, гузаллик маликаларидир.

Туманимиз шаҳар биқинида жойлашган бўлиб, аграр туманлардан ҳисобланади. 28 минг 255 гектар сугориладиган, 19 минг 366 гектар даламикор ерларда деҳқончилик қиламиз. Бизда 17 та давлат ва жамоа хўжалиқлари мавжуд. 21 та қурилиш ташкилоти, 5 та транспорт корхонаси, 3 та саноат корхонаси фаолият кўрсатмоқда. 51 та мактаб, битта политехника коллежи ва учта савдо ташкилотлари бор. Уларнинг ҳаммасида хотин-қизлар меҳнат қилмоқдалар.

Туманимизда эл ҳўрматига сазовор бўлган фидойи онахоналаримиз кўп. Улар номларини биз ҳаммиза ҳўрмат билан тилга оламиз. Булар — меҳнат қаҳрамони Умри опа Орифхонава, илгори пиллакор Қундуз опа Шукурова, уста пахтакор Тўпа Раҳмонқуловлардир. Улар юзлаб шогирдлар тайёрладилар уларнинг издошлари тобора кенгайиб, янгилаиб бораётти. Бугун донгдор пахтакор Нортожи Ганиева, Насибали, Жаббаров, Салима Ҳазраткулова, Инобат Ашурова, Саодат Бўриева, Хурсандой Очиловлар ҳақида фахрлинон гапарисқ арзийди. Чунки улар бутун меҳрибон уй бекаси, қаҳрамон она, миришкор пахтакор, опа-сингилларимиз сардорли, бир сўз билан айтганда истиқболимиз фидойилари.

Аёлларимиз юртимиз келажакни бунёд этувчи муътабар зот эканлар, улар ҳақида гамхўрлик қилиш, қўлаб-қувватлаш ҳар биримизнинг Ватан, халқ, келажак олдиндаги муқаддас бурчимиздир. Бу эзгу йўлда хизмат қилмоқ буюк ва шарафлидир.

Мурқм ҲАСАНОВ, Жиззах район ҳокими, Ўзбекистон халқ депутати.

Шофиркон туманидаги Алишер Навоий номи жамоа хўжалигида янги иш жойлари ташкил этишга катта эътибор бериляпти. Сабзавот, меваларни қуришти тармоғининг очилиши ҳам бу борадаги ютуқлардандир. Тармоқда бир кеча-кундузда 3 тонна маҳсулот тайёрланмоқда. Қиш мавсумининг тотли мевалари омборга жойланаётти.

СУРАТДА: тармоқ бошлиғи Мирзо Жўраев ишчилар Нилуфар Ниёзова ва Ҳилола Саксеновалар билан маҳсулот сифатини кўздан кечиршляпти.

К. КАРИМОВ олган сурат.

ҚИШЛОҚ АҲЛИГА—ГАЗ

Андижон вилоятида қишлоқ меҳнатчилари уйлариини газлаштириш режадагидан уч ой ўзиб бажарилмоқда. Дил бошидан бўлин вилоятдаги қарийб 17 минг хонадонга табиий газ келди, 110 километрдан ортиқ турли газ қувурлари тармоғи барпо этилди. Дил охиригача вилоятда яна 300 километр газ қувури ўтказилди ва 30 минг хонадонини газлаштириш назарда тутилган.

Андижон теварагиданги умумий узунлиги 16 километр бўлган газ тармоқлари қурилмақда. — дейди «Андижонгаз»нинг бўлим бошлиғи У. Ҳамзаев. «Ўзбектрансгаз» ва «Ўзбекнефтегаз» концерни буюртмасига буюн Андижон уй-созлик комбинати теграсида иккинчи газ тақсимлаш стан-

цияси қурилади. Қўргонтепа, Жалолқудуқ ҳамда вилоятдаги бошқа бир қанча туманлар аҳолисини энг қулай йилги билан таъминлашнинг яхшилаш учун узунлиги 11 километрни Қорақўсув—Хонобод газ қувури ва «Савай» давлат хўжалигида навобатдаги газ тақсимлаш станцияси қурилиши бошлаб юборилди.

Хуллас, Андижон газчилари материаллар таъминоти бўйича республиканинг бошқа вилоятларидаги касбдошлари каби катта қийинчиликларга дуч келмаётган бўлсалар ҳам, иш-тухтаб қолгани йўқ. Иш натижалари қараганда, улар ана шу муаммоларни муваффақиятли ҳал қилмоқдалар.

ЎЗА мухбири.

ХЎЖАЙКОН ИСТИҚБОЛИ

ҲАР ЙИЛИ 1 МИЛЛИОН ТОННАДАН ТЎЗ ҚАЗИБ ОЛИНГАНДА СУРХОНДАРЕДАГИ ХЎЖАЙКОН КОНИ ЗАХИРАСИНING БИРИНЧИ НАВБАТИДАГИ БУ НЕЪМАТ КЎЗ ЙИЛГА ЕТАДИ.

Бугунги талаб ҳам, эҳтиёж ҳам ўзгарган. Энди тайёрга айёр бўлиб таш-қаришдан келадиган маҳсулотга кўз тикиб ўтириш ярамайди. Мустақиллигимиз кўлга киритилганига икки йил бўляпти. Лекин, ана шу қисқа фурсат ичида оддий ишчидан тортиб ҳокимгача бу гапнинг маъносига тушуниб етди. Эндиликда ички имкониятларини ишга солиш, йўқни йўқидириб, борини дундириш, тер тўкиб меҳнат қилиш керак. Мустақилликни мустаҳкамлашнинг ўзи бўлмайди. У чиройли шир-орлар, гаплар билан эмас, фидойилик билан мустаҳкамланади. Мана Хўжайкон туз конининг ишга тушган ҳақи ҳам ўн йилдан ошди. Лекин асосан техник туз ишлаб чиқариладир.

Буни қарангки, захира-сининг кўпчилиги, тозаллиги жиҳатидан дунёда олдинги ўринларда турадиган шундай кон бизда бўла туриб четдан маҳсулот олиб кел-ганмиз. Аслида бу кон ол-лоҳ томонидан юртимизга, халқимизга берилган катта иноятдир. Ҳозир ундан оқилона фойдаланиш йўли-да бор имкониятини ишга солиямиз. 87тан йил 400 минг тонна туз қазиб олиб, истеъмолчиларга етказдик. Бунинг эвазига 66 мил-лион 356 минг сўм соф да-ромад олдик. Бу ҳазила-кам гап эмас.

Бу йил 100 минг тонна маҳсулот қазиб олиш ре-жалаштирилган. Йўл тран-спорт харажатларининг бир неча баравар қимматла-шиб кетганлиги кўпгина миқозларимизнинг имкония-тини чегаралаб қўйди. Бир вагон тузиини Владивосток-мида олиб бориш учун ка-мида 1 миллион сўм керак. Лекин ана шу бир вагон тузунинг ўзи 80 минг сўм туради. Энди туз ишлаб чиқаришни қамайтирган ҳолда ош тузунини кўпай-тиришни режалаштиришимиз. Бу аса даромадимизни ол-динки даражада сақлаб қо-лиш имконини беради.

Ош тузи ишлаб чиқариш пехида 4 та замонавий ма-шина ўрнатилди. Бу маши-налар полиетилен халтача-да бир килолит қилиб маҳ-сулотни ўзи қадоқлайди. Ҳо-зирги пайтда қозғоқ ниҳо-ятда қимматлашиб кетди. Айтиш керакки, бир дона халтани биз 105 сўмга ола-ймиз. Лекин бир килограмм ош тузи 12 сўмга сотилапти. Ана шу мосламалар биз яна бешта сотиб ол-моқчимиз. Чунки, бу нарс-а маҳсулот ишлаб чиқариш-ни кўпайтириш билан бир-га қўл меҳнатини енгил-лаштиради. Четдан олиб келинаётган тузунинг бир кило-сига 35—40 сўмга туш-моқда. Ҳўш, бизда шунча захирага эга бўлган кон, имконият бўла туриб, не-га энди қиммат нархда чет-дан туз олишимиз керак. Аввало, бу саволини ҳаёт-нинг ўзи олдимизга қўнда-ланг қўймоқда. Президенти-миз ва ҳукуматимиз Ўзе-бистон аҳолисини ош тузи билан тула таъминлаш учун кондан унумли фой-даланиш масаласини қўй-моқда. Бунинг учун ама-лий жиҳатдан ҳар томон-лама ёрдам кўрсатиляпти.

Шу йилнинг ўтган чо-рагида вазирликлар, қўми-талардан ўйлаб мутахас-сислар, лойиҳачилар бу ер-га ташриф буюришди. Мақсад замонавий туз қа-доқлаш ва ишлаб чиқариш комбинатини қисқа муддат ичида қуриб ишга туши-риш. Бўлажак комбинатда барча жараянлар мурак-каб техника зиммасига юк-латилади. Энг муҳими, со-

тувга чиқариладиган ош туз сифати ҳар қандай нозик-таб харадорга ҳам ман-зур бўлади. Комбинат қу-рилиши жадал суратларда бошланди. Хўжайконда бир-гина бу эмас, қурилиш ишлари кенг қўламда олиб борилади. Шунинг учун яқинда вазирлик, маҳал-лий саноат концерни, ви-лоят, туман ҳокимлиги ва-киллари билан келишган ҳолда маҳсул механизация-лашган кўча жамланма ташкил этилди. Бунга таж-рибали қурувчи Ш. Усмо-нов бошлиқ этиб тайин-ланди. Ош тузи ишлаб чи-қаришдан комбинат қури-лиши учун 100 миллион сўм ажратилган. Энг муҳи-ми, унга ўрнатилган жи-ҳозлар, технология, линия-лар Америкадан сотиб оли-нади. Ўрнатилмаган иккита линия учун аса 1 миллион 100 минг доллар керак бў-лади. Бу ҳазилакам маблаг эмас. Ҳақини, бугунги кунни олдиндан кўрган-дан жанубий Қурия билан шарт-нома тузган эканмиз. 87-тан йили бу мамлакатта 35 минг тонна туз етказиб бердик. Биз уларга 100 минг тонна сифатли маҳ-сулот беришга, улар аса бунинг эвазига замонавий технологик аппаратлар ва доллар беришди.

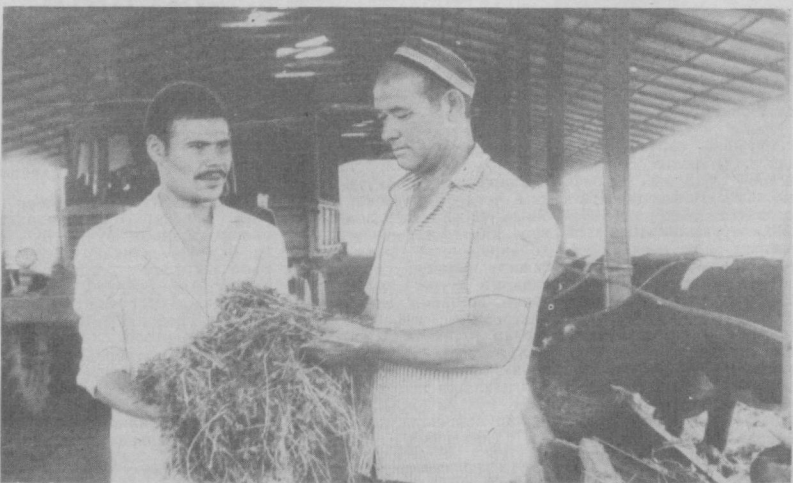
Иккинчидан, 120 нафар-дан ортиқ киши иш билан таъминланади. Ҳукумати-мизнинг талаби ҳам шу. Комбинатини йил охиригача ишга туширамиз. 1994 йилдан бошлаб аса Ўзе-бистон аҳолисини ош тузи билан тулқ таъминлашга эришиш имкониятига эга бўламиз. Президентимиз ма-салаини муҳимлиги, қури-лиш ишлари кўламининг кенглигини ҳисобга олиб бошқарамизни икки йил давомида барча солиқлар-дан озод қилдилар. Бу жу-да катта ёрдам ва им-кониятдир. Биз жамоамиз билан келишган ҳолда ана шу солиқга туланиши ке-рак бўлган маблаг ҳисо-бига ўнча турар жой, 120 кишига мўлжалланган ош-хона, маъший хизмат уш, спорт комплекси, қўшиқ цехи қурмоқчимиз.

Хўжайконнинг истиқболи ва имконияти катта. Бахти қарангки, шундоқина туз кони яқинида ажойиб бой-лик ҳам бор экан. Мутахас-сислар маслаҳатини олиб, ишни бошлаб юбордик. Фақат транспорт бориши учун йўлни созлаш қо-лган, холос. Конимизда си-фатли тошдан қурилиш учун қулай ва арзон бўл-ган гишт кесиб олинади. Бунинг учун 60 миллион сўм керак. Уни ҳам туз конидан келадиган даро-мад ҳисобига ишга туши-роқчимиз.

Ҳозир ишлаб турган ош тузи цехини қайта таъмир-лаш ишларини бошлая-миз. Тегилли илмий тек-шириш олийгоҳларидан му-тахассислар таклиф этилган. Цех қайта таъмирлангач маҳ-сулот сифати ва ишлаб чи-қариш қуввати бир неча бараварга ортади. Хўласа қилиб айтганда, Хўжайкон туз кони бебаҳо хазина. Бу ерда ҳали олинмаган миллион-миллион долларлар борки, у келажакда Ўзе-бистон мустақиллигини мус-таҳкамлаш, халқ фаровон-лигини ошириш йўлида сарф бўлажак.

Равшан КЕНЖАЕВ, Сурхондарёдаги Хўжай-кон туз ишлаб чиқариш бошқармаси бошлиғи.

Бозор шароитида хўжалик юритиш

ҳамма нараса керак: пахта ҳам, озуқа ҳам, боғ ва узумзор ҳам. Масалан, чор-ваннинг ўзига қишлоқ учун 950 тонна дағал хашак, 2000 тонна силос, 120 тон-на лавлага жамғариш дар-кор. Бунга озмунча ер ке-ракми? Қолаверса деҳқончи-лиқнинг бошқа соҳалари бор. 510 гектар ерда гўза парвариш қилинапти. 50 гектарга шили экилган. Янги боғ ва узумзорлар ташкил этилди. Яна полиз, сабзавот-га ажратилган майдонлар...

— Ерчимиз ҳисобли, аҳоли аса кўп. — дейди жамоа хўжалиги бошқаруви раис-си Ваҳоб ака Мирзақулов. — Заминнинг ҳар қарчидан унумли фойдаланилмаса, қўзалаган ҳосил унмайди. Деҳқон буни яхши тушуна-ди. Тажриба сифатида 10 гектар жойга Голландия кар-тошқиси экидик. Ҳам эртати,

лик билан, етти ўлчаб бир кесиб иш тутилса, ҳисобли ер ҳам тузукчина фойда келтиради. Бу «Янги ҳаёт» жамоа хўжалиги мисолида яна бир бор намоён бўлди. Хўжаликда тринкотаж цехи ишлаб турибди. Унга 10 нафар хотин-қиз жалб этил-ган. Яна мева шарбатини қайта ишловчи, омухта еш ишлаб чиқариладиган кичик корхоналар қуриш режалаш-тирилган. Дил охиригача сув тегирмони ишга туши-рилди. Жон бошига 25 килограммдан шили, 5 килограммдан бугдой тарқа-тиди. 15 килограммдан макарон сотилди. Колхозчи на чорвадорлар арзон баҳо-да мол гўшти олишляпти.

Бозор муносабатлариға ўттиш даврида кам даромад-ли оилаларни ижтимоий ҳи-моялаш юзасидан колхозда

кўпгина савобли ишлар қи-линди. 50 нафар ночор ки-шига 25 килограммдан шили берилди. Хўжаликдан ўқишга борган 50 нафар та-лабга яхшигина стипендия туланипти. Аёлчи қўвчи ва фидойи ўқитувчилар ҳар чоракда рағбатлантирилади. 18 километрга газ, 3 кило-метрга водопровод қурурла-ри ўтказилди. 3,5 километр йўл асфальтланди.

Йўл-ўлкай раис бува гапид-да давом этади: «Кол-хозчи қийин дамланин бош-дан кечирляпти. Ҳар бир кунни синодан иборат. Ҳу-до хоҳласа, қўни кетиб оли-қолди. Деҳқон халқи бар-дошли. Президентиимиз доим таъкидлаганларидек, деҳ-қонни, чорвадорни қўлаб-қувватлаш бунинг бурчи-миз. Янги йўлнинг баҳо-во Новадаги санаторийсидан 20

Сир эмас, кейинги йилларда республикамиз чорвачи-лигида қийин аҳвол юзага келди. Озуқа жамғаришга эътибор сусайган, бозор муносабатлариға ўттиш даври-нинг қийинчиликлари ўз таъсирини кўрсатди. Оқибатда ўйлаб район ва хўжалиқлар режаларини уйдалай олишма-ди. Моллар бош сонидан барака кетди.

Бу борада Ўўжа районда ҳам аҳвол жиддий. Ишда бурилиш ясаш осон кечмаляпти. Лекин районда номи тил-га олишга арангулик жамоалар йўқ экан, деган ҳўлоса-га бормаслиқ керак. Ана шундайлардан бири «Янги ҳаёт» жамоа хўжалиғидир. Бу ерда ибрат олса арангулик тад-бирлар амалга ошириляпти.

Колхоз иқтисоди буздан тўрт-беш йил бурун ўтириб қолди. Раислар келиб-кети-верди. Аммо ишда ўнгла-ниш сезилмасди. Ҳаммани бир савол ўйлантириб қўй-ди: Ҳўш, нима қилиш ке-рак? Қандай қилса жамоа хўжалиғи қаддини кўтара-ди?

Маилс давом этар, жа-моа фаоллари бирма-бир фикр билдиришарди. Шунда қўннинг фикри бир жойдан чикди: «Ваҳоб ака Мирза-қуловни раис этиб сайла-миз».

Ваҳоб ака касалхонада да-воланаётган эди. Уч-тўрт вакил бориб, қўярда-қўймай идорага олиб келишди. Ниятларини айтишди. Ҳў-лашга фурсат йўқ. Рад эт-са қўннинг ҳўрмати балад. Хуллас, йўқ деа олмади.

Янги раис дастлаб ферма-ни бориб кўрди. Молхона-лар таъмирга муҳтож. Тар-тибга келтиришга талай меҳнат сарфланганини ха-лқидла ўтказди. Тажрибали чорвадор Ҳабибулло Тургу-нов фермани яқинда қабул қилиб олганди. Ўз фикрла-рини айтди. Оралдан уч-тўрт кун ўтгач, таъмирчилар иш бошлашди. Бостирмалар гўгиндан тозаланди. Чорва-дорларнинг узумли меҳнат қилиши, дам олишлари учун шароит яратилди.

— Ўтган йили раиснинг ташаббуси билан ўз бош бузоқча мўлжалланган бино қуришни режалаштирган-дик. — дейди Ҳ. Тургунов. — Йил охиригача фойдала-нишга топирилади. Сал-кам беш минг квадрат метр жой бетонлаштирилади. Ма-вжуд 460 бош қорамолини қатъий рацион асосида пар-вариллятимиз. Чорва бил-ганга баракани соҳа. Фақат унга сидқидилдан муноса-батда бўлсангиз бас. Йрим йиллик режаларини уйдала-дик. Давлатта 22 тонна

гўшт сотилди. Бўрдоқи мол-нинг ўртача тирик вазни 436 килограммга етказил-ди. Ўтган йилга нисбатан бузоқ олиш 20 бошга кўпай-ди. Ҳар говмишдан кунга 9—10 килограммдан сут соғиб оламиз.

Фермани айланар экаи-миз, Алишер Чиннибеков, Абдурашид Динқулов, Ан-вар Ҳасанов сингари мол-боқарлар, Иноят Аллаёро-ва, Сайёра Нўлдосева каби

ҚОЛОҚЛИК—МЕРОС ЭМАС

ферма жонқуярлари ишидая мамун бўлидик. «Янги ҳаёт» жамоа хў-жалигининг 50 гектар ери-га дов, 74 гектарига силос учун макка экилган. 130 гектарда эски, 20 гектарда янги беда бор. Мақсад, йил давомида беш ўримдан гек-таридан 180—200 центнер-дан ҳосил йиғиштириш. Ўттиз гектар галлазорининг гектаридан 30 центнердан ҳосил қўтарилади. Илгори си-гирсоқлар ҳар ўн беш кунда тақдирланади. Хо-надо чорвасига йилда 1—1,5 тоннадан емиш тарқатилади.

Хўжаликда аҳоли кўп, су-ғориладиган ҳар қарир ер ҳисобланади. Хўжалик раҳбарла-ри шуни ҳис этган ҳолда иш юритишди. Жамоага аса

ҳам кечқисидан. Ривож и дуруст, палаги тоза. Гекта-ридан 350 центнердан ҳо-сил қавал олишни мўлжал-ляймиз. Харажатиини қол-ласа янаги йилда картошка майдонини янада кенгайти-рамиз.

Моддий манфаатдорлик кўп нараси хал қилиди. Исонини тағин ҳам бара-кали меҳнат қилишга ун-дайди. Колхозимиз бўйича бу йил 7600 килограмм пилла топиридик. Биз 100 килошидан олишиб пилла топириганларга 100 кило шилини арзон нархда сот-тиди. Шунингдек, Калифор-ния чучалчангидан 50 мингта келтириладик. Ҳозир 500 мингта етди. 2—3 миллион-да бўлгач, савдога чиқара-миз. У ҳам яхшигина даро-мад манбаи.

Дарҳақиқат, тадбиркор-

Иқтисодий ислохот одимлари

ИШЧИ
ВОРИСЛАРИ

Ангор районидagi жамоа хўжаликлари шу кунларда янгиланган ва бекис ўзгаришларини бошдан кечирмоқда. Бозор иқтисодиёти хўжаликлари меҳнатчилари турмуш тарзига янгича маъно юмди касб этмоқда. Иқтисодий ҳаётнинг шукҳи қишлоқларнинг манзараси ҳам кечасга ўхшамайди сира. Ҳовлиси далага турган кетган чикчи корхоналар, ишлаб чиқариш корхоналари ўзидан эртанги порлоқ кунларнинг даракларига ўхшаб кетди. Одамларни айтмайсанми? Серҳаф сала, гайрати дилил, ўзи ҳам нафсонияти. Бир ҳовлидан чиққан хўжаликнинг бири далага, боъқаси корхонага, қурилиш майдонига йўл олади.

Дехқон билан ишчининг меҳнати ва турмушини ўзига уйғунаштирган ана шундай йирик хўжаликлардан бири «Мустақиллик» жамоа хўжалигидир. «Мустақиллик» илгари фақат пахта етиштиришга яхтисослашган эди. Ҳисла йиғиштириб олиниб, янги сурвати сўлатилиб, аъзолар учун уч оқлик зеринари таътил бошланганди. Баъзан ҳашар билан бажариладиган ишларни ҳисобга олмаганда, ёлпасига берилган. Меҳнатда суяги қотган, беиш ўтиришга одатланмаган кишиларга бу ҳол оғир ботарди. Уйда бирон юмушни ташкил қилай деса, рухсат йў. Ўзига эшик дераза асб олса ҳам шахсий корхона очиб, бойлик ортқариб бўлган деб айбланарди.

Давр ўзгарди, бозор иқтисодиёти эркин меҳнат билан шуғулланишга, ҳалол ишлаб, яхши яшашга кенг йўл очиб берди. Хўжалик жамоаси давр талабини тез тушуниб етдилар. Хусусий қурилишларга бўлган кечлашлар олиб ташлангач, бинокорлик материалларига талаб ошаганини хўжаликнинг ишбилармон ўғлонлари олдиндан тушуниб етдилар. Хўжалик бошқаруви раиси Тўра Массиев олдинга тақлиф, фикр билан кирадиган ташаббускорлар кўпайди. Раис уларни диққат билан тинглади, кенгашиб, биргаллашиб катта ишларга қўл урдилар. Шу аснода жамоа хўжалиги ҳудудда йирик гишт заводи қўриб битказилди.

Бугун корхонада кўп эмас, 30 нафардан ортиқ киши қўнига топган. Улар ҳар кун 1200 дона пилиш, 13 минг дона хом гишт, бир йилда жами 1,5 миллион донадан ортиқ гишт ишлаб чиқариб сотувга жўнатишмоқда.

Қурилишлар кўлами яна ҳам кўпайиб, гишт заводи маҳсулотига талаб кескин ошди. Маъмурият бунга ҳисобга олиб корхонани кенгайтиришга, унинг иқтисодий босқинчи тиклашга киришди. Завод тўла қувват билан ишга туширилди, ҳар кун 30—35 минг донадан эиғ гишт ишлаб чиқариш мумкин бўлди.

Қишлоқ ҳудудидagi бу корхонани дехқон фарзанди, ишбилармон Нортон Тўраев бошқармоқда.

— Зангори олов этиб келгач, яна бир оғир муаммо четдан кўмир келтириб, худмонларни қиздирибди машаққатли ишдан холос бўлдик, — дейди у биз билан.

ҚИШЛОҚ
САТРАЛДА

Ўсимлик ёғи тақчил бўлиб турган шу кунларда Иштхон туманида фаолият кўрсатаётган «Рустамистон» кичик корхонаси эл жонига ора килди. Бу ерда муъжазнинг чек қўрилиб, ўсимлик маҳсулотини ишлаб чиқаришга бошланди. Корхонада бир кеча-кундузда 12 тоннагача маҳсулот тайёрланмоқда.

Аҳоли бундан мамнун. Бекаларнинг қозонида эса — Иштхон ёғи доғланмоқда.

• • •

Яккабоғ туманида Қозогистондаги «Мақсад» халқаро хайрия ширкатининг бўлими иш бошлади. Унда пахта, зирғар ва бошқа ўсимлик ёғи ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Кичик корхона раҳбари Суюн Тошўлатовнинг айтишича, Париж технологияси асосида ўрнатилган ёғ ишлаб чиқариладиган замонавий ускуналар тўла қувват билан

лан суҳбатда. — Аскарнинг гиштсозларимиз бу касбининг хадисини олишган. Улар моҳир ишчилар бўлиб етишилди. Уларнинг иш суратига шаҳарлик гиштсозлар ҳавас қила арайди. Жамоанинг унумли меҳнати мутаносиб равишда унинг иш ҳақи ҳам ошиб бормоқда...

Бугун «Мустақиллик» жамоа хўжалигига борсангиз ишчи билан дехқон бир ҳовлида ёки қўни бўлиб яшатаётганини кўрасиз. Одамлар дақиқаларни ҳам беҳудага ўтказмаётганлар. Йўқ жойдан йўндириб, зигирдек имониятни ҳам уммондек кенгайтириб, ундан моҳирлик билан фойдаланишди.

Кечаги кунгача дехқончилик, чорвачилик билан машғул бўлиб келган аҳоли орасидан ишбилармонлар етишиб чиқяпти. Қўлмат Нароматов ана шундай серкира мутахассислардан. Бу соҳиб дехқон дала четида кичик бир цех очиб, қозон ва қўмон ишлаб чиқаришга яхтисослашганди. Металл 700—800 градус иссиқликда суяқлик ҳолатига келтирилгач, қолипларга қуюлади. Ўтган йили 400 дона қозон тайёрланди, сотувга чиқарилди. 1993 йилдан эътиборан ҳар уч минутада сўнгми 8 литр бўлган битта қозон қолипдан чиқяпти. Кунига 15 та қўмон тайёрланмоқда. Хисобчилар тили билан айтганда бир кунда хўжалик қозон ишлаб чиқариб сотишдан 35 минг сўмгача, қўмондан 20—23 минг сўмгача соф дарах кўрапти.

Улар хом ашёни қаердан олаётган, деб сўрасиз. Маълум бўлишича шартномага мувофиқ, «Мустақиллик» жамоа хўжалиги Сирғали шаҳридаги рангли металлари қайта ишлаш корхонасига 10 тонна темир-терсак, ўз навбатида корхона эса қозон ясашга яроқли ашё етказиб берди.

Хотин-қизлар орасидан ҳам ишбилармонлар етишиб чиқяпти. Республика халқ ноиб Шарафат Норбоева никита гилам тўқиш цехи очиб, янги ишчи урилариға ўнлаб хотин-қизларни жалб қилди.

«Мустақиллик» жамоа хўжалиги бошқаруви раиси Тўра Массиевнинг дилида янги-янги режалар камол топтомоқда.

— 2,5 минг киши, жумладан 1420 нафар хотин-қиз қишлоқ хўжалик ишлаш-рида банд, — дейди у биз билан суҳбатда. — Ривожланган хорижий мамлакатларда эса бу кўрсаткич бор йўғи 15 фоизни ташкил қилади. Шуларни эласам ки-жолат тортаман. Бизнинг бошқалардан кам жойимиз йўқ-ку!

Раис меҳнатни ташкил қилишнинг илгор усулларини жорий қилиб, унумдорликни ошириш, ислохотни амалга ошириб, бўш қолган кишиларни ҳақ истеъмол буюмлари ишлаб чиқариладиган корхоналарга жалб қилишнинг янги, самарали йўллари устида бош қотирмоқда. Зеро, нэлаган кам-коп топади.

Б. КЕНЖАБОВ.

ишга туширилгач, бир кунда 1 тоннадан эиғ пахта ёғи, 1 ярим тоннага яқин зигир ёғи тайёрлаш мумкин.

• • •

Ҳар йили ёзда «Самарқанд тулпорининг саховати» савдо кўргазмасини ташкил этиш анъанага айланиб қолган. Бундан мақсад — шаҳарликлар дастурхонини ширин-шаккар мева-чева билан тўқин қилиш ҳамда бозордаги «осмонга бўй бериб турган» нарх-навои сал бўлса-да туширишдан иборатдир. Кўргазмада барча туманлар навбатма-навбат иштирок этади. Савдо-сотқини дастлаб Самарқанд тумани миришкорлари бошлади. Расталардаги пештахталарга саралаб қўйилган хилма-хил ноз-неъматлар кўзни қувонтиради. Қуёш нурда товланаётган узум, олма, зардолу, бодринг, помидор, сабзи, картошка каби мева ва сабзавотларни кўриб, дехқонларнинг фидокорона меҳнатига тасанно дейсиз. Бу ердаги нарх эса бозордагидан 30—40 фоиз арзон.

Илм— амалиёти
билан қудратли

Дастурхонини тўқин-сочин қилиш кишини ҳамиша ўйлантирадиган муаммодир. Мустақиллик Ўзбекистон аҳолисини мева-чева билан таъминлашда ноз-неъмат бунёдкорларининг масъулиятини янада оширди. Халқимизнинг сабзавот, полиз маҳсулотларига, картошкага бўлган талабини яхшироқ қондириш, мазкур соҳаларда барқарор юқори ҳосил етиштириш тобора жиддий масалалга айланимоқда. Зеро, республикамизда аҳоли сони ва бундай маҳсулотларга эҳтиёж тўхтовсиз ортиб бораёпти. Қолаверса, офтоби саховатпеша, иқлими беба-

Анбар БОҚИЕВ.

институт директори,
иқтисод фанлари номзоди.

Институтимиз ўз ихтисослиги ва қамрови жиҳатдан нафақат Марказий Осиё минтақасида, балки Ҳамдўстлик мамлакатлари, ҳатто хорижий давлатларда ҳам танилиб, йирик илмий даргоҳ ҳисобланади. Айни пайтда 12 та тажрибахонада 80 дан ортиқ илмий ходим, жумладан бир нафар фан доктори, 46 фан номзоди тармоқ фанининг турли йўналишлари бўйича фаолият кўрсатмоқдалар. Институт республикамизнинг 9 вилоятида ўз таянч хўжалигига эгадир.

Ушбу даргоҳ таъкид топаганидан бери жуда кўп таълимий натижаларга эришилди, албатта. Лекин мен сўнгги беш йилда қилинган баъзи ишларни айтмоқчиман. Шу даврда сабзавот, полиз экинлари ва картош-

Гулал АХМЕДОВА,
ботаника бўлими
тажрибахонаси ходими.

Бугунги кунда ҳисоб-ки-тоб техникаси аралашмаган соҳа деярли қолмади. Катта, маълумотлар оқимини таҳлил қилиш ва қайта ишлаш зарурати эндиликда компьютер деб аталаётган махсус қўрилма—электрон ҳисоблаш машиналари (ЭХМ) яратилиши рағбатлантирди. Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши мураккаб соҳалардан ҳисобланади. Унинг натижаси тез ўзгариб турадиган, олдиндан айтиш мумкин бўлмаган жуда кўп омилларга боғлиқ. Бу борада ЭХМлар қўл келиши илгорлар тажрибасидан яққол аёнидир. Фан-техника жадал ривжоланаётган ҳозирги шароитда генетика ва селекциянинг тутган ўрни тобора ошмоқда. Мазкур фанлар бошқа соҳалар қатори сабзавот-полиз экинлари ва картошканинг янги навлари, ҳамда дарағайларини яратилишнинг асосидир.

Биология, қишлоқ хўжалиги фанлари соҳасида қўнчилик назарий ва амалий тажриба ишларида бўлгани сингари генетик ва селекция таҳлил ҳам математик ҳисоб-ки-тоб усулларини қўланиши тақозо этмоқда.

ДЕХҚОНГА КАМАРБАСТАМИЗ

канинг 25 дан эиғ навлари яратилди. Шундан 12 таси ҳозирги вақтда жамоа, давлат ва фермер хўжаликларида, аҳоли томоғаси ва дала ҳовлиларида экиб келинмоқда. Бу янги навларимиз халқаро кўргазмаларда, кўрик-тайловларда муқофотлар билан таъдирланди. Шу кезларда Давлат нав синаш инспекцияси картошканинг Тўйимли, Ақраб, бодрингнинг Гулноз, сабиниқ Ҳайбатхон, қамрининг Саратон, саримсоннинг Улкан, қозунинг Феруз, тараузининг Лиллоз, помидорнинг иссиқ-хоналар учун Асв-Мария, буғор қалампирининг Шарш, тоғчи қабил навларимизини синавдан ўтказмоқда. Улар йили йилларда миришкор дехқонларимиз иқтиёрга топирилади.

Институтнинг тажриба ва таънч хўжаликларида ҳар йили ўз навларимизнинг 120—130 тонна юқори сирлиш уруғини етиштирилмоқда. Уларни сотиб олаётганлар унумчанлиги, ҳосилдорлиги ва бошқа жиҳатларидан мамнун бўлишапти. Ҳозир жами сабзавот майдонларининг 42, полиз байкаларининг 50 фоизда баъзи навлар экиляпти. Помидорнинг Ўзбекистон, ТМК, Узмаш, Октябрь нав-

ҳо, тупроғи зар, суви гавҳар бир жаннатмакон дигерда яшаётимизки, яратганининг бу тенгсиз ҳадисидан баҳраманд бўлишга тўла ҳақимиз.

Элимиз дастурхонини доимо мева-чевага сероб қилиш, қайта ишлаш корхоналарини йил бўйи ранг-баранг хом ашёлар билан таъминлаш истиқлол ва бозор иқтисодиёти шароитида янада муҳим аҳамият касб этмоқда. Бу долзарб вазифа миришкор дехқонларимиз билан бир қаторда тармоқ фани олимларини ҳам самарали ишлашга ундаёпти. Ўзбекистон Қишлоқ хўжалиги фанлари академия-

лари республикамиздан ташқарига ҳам кенг ёйилди. Иссиқликка, тулпор шўр-лашишга чидамли навлар яратиш, илгор технологияларни ишлаб чиқиш ва жорий этиш, ишда биотехнология усулидан фойдаланиш борасида Болгария, Чехия, Словакия, Хитой сингари хорижий давлатларнинг тур-дур институтлари билан ўзаро ҳамкорликда ишлаб, бу алоқаларни тобора кенгайтиришга, чет эллик ҳамкасблар билан қиш совуғига бардошлар, ўта тезпишар қарам, тезпишар пилё, уруғсиз тарвуз, тезпишар картошка навларини яратиш устида ишлаш олиб боришмоқда.

Институт ҳамда унинг таъриба хўжалиги навдор элита ва биринчи репродукцияли уруғликлар етиштириш, ўсимликларини қаллиб ва зараркунадалардан самарали ҳимоя қилиш, дехқончилик нимеси ва тулпор қушдорлигини кўтариш, экинлардан экологик соф ва сифатли маҳсулот олиш, ҳосилни сақлаш, илгор усулларининг иқтисодий самарадорлигини аниқлаш тармоқ учун мўлжалланган техникалар ва иш қуроқларини синаш каби юмушларни амалга ошираёпти. Саба-завотчиликда механизациялашган технологиялар яра-

тиш бўйича тегишли илмий муассасалар билан биргаликда ишляпимиз. Картош-ка, помидор, қарам етишти-ринининг тенгасли ва жадал усули ишлаб чиқилди. Уни кенг қўлланиш меҳнат унум-дорлигини 40—45 фоиз оши-риб, сарф-харажатларини 30—37 фоиз қисқартирди. Шунингдек, фермер ва то-морқа хўжаликларида мўл-жалланган кичик трактор-лар, бошқа хил техника на-муналари синавдан ўтатыл-ган. 18 от кучига тенг бўлган «Феникс», 30 от куч-ига эга ТТЗ-30 тракторла-ри, бир қатор тиркагичлар ишлатиб қўрилмоқда.

Ходимларимиз сабзавот экинлари, картошка етишти-ринининг янги, илгор усул-ларини ишлаб чиқиш ва уларни амалиётга жорий қилиш устида чуқур изла-нишлар олиб бориляпти. Серҳонид, тезпишар, касал-ликларга чидамли, механизацияга асосланган, терияга, сақлашга, ташинишга қулай навлар яратиш пировард мақсад ҳисобланади. Ёввойи ҳолда ўсувчи Ангури пилёи атротехникаси ва уруғчили-гини, хушбўй зира ҳамда шифобахш стяхис ўсимли-ларини ўрганиш давом эт-моқда. Бундан ташқари экин-ларга жиддий эиғ еткази-

сига қарашли Сабзавот-полиз экинлари ва кар-тошчилик илмий-тадқиқот институти жамоаси бу юксак масъулиятни чуқур ҳис қилиб, кўп қиррали илмий изланишларни кучайтирмоқда. Бундан ол-тими йил муқаддам тузилган республика сабзавот, экинлари ва картошчилик тажриба станцияси заминиди (1960 йили) ташкил топган мазкур ил-мий даргоҳда нималарга эришилди, қандай иш-лар олиб боришмоқда? Қуйида шулар хусусида сўз юритилади.

ДЕХҚОНГА КАМАРБАСТАМИЗ

ётган қолорадо қўнғизи, оқ-қанот, қўнғирнана каби зар-раркунадаларга, ун шуд-рининг, палак сўлиш касал-ликларига қарши курашиш тадбирлари ишлаб чиқилиб, маъбул тавсиялар берилди. Ойнаванд даладар ва ис-сиқхоналар самарадорлиги-ни ошириш, сабзавот маҳсу-лотлари етиштиришнинг та-қомиллаштириш муҳим йўна-лишлардан биридир. Бун-дай шароитда экинларни ал-маштиришнинг оқилона тар-тибини жорий этиш, помидор билан бодрининг ма-ҳаллий ва чет навларини си-наш, тулпор қушдорлигини кўтариш ҳамда бошқа му-аммолар юзасидан ишлаш олиб бориляпти.

Институтимизда узоқ йил-лардан буйн самарали иш-лаб келаятган, ўз илмий из-ланишлари ва натижалари билан жамоа ютуғига муно-сиз ҳисса қўшаётган олим-ларимиз кўпчилигини ташкил этади. Республикада хиз-мат кўрсатган қишлоқ хў-жалиги ходими, фан номзо-ди Е. Ермолова, бўлим му-дирлари, фан номзодалари А. Аббосов, Х. Асқа-ралиев, тажрибали ил-мий ходимлари Д. Маъ-судхўжаев, Е. Лүчинина, В. Березикова шулар жумла-сидан. Айни пайтда муно-сиз ўринбосарлар, лаёқатли шо-

гирлар тайёрлашга, тармоқ фани келажакни ишончли қўлларга топширишга ало-ҳида эътибор бераймиз. Фан номзодалари, қобилиятли ёш олимлар Рафиқ Ҳаки-мов, Туроб Дадамхўжаев, Эркин Алиев, долзарб мав-зуларда замонавий усуллар билан тадқиқотлар олиб бо-ришайтган Гўзал Аҳмедова, Саидмансур Анбаров, Мас-тура Ҳалимова, Бобур Му-таббирлари ишлаб чиқилиб, маъбул тавсиялар берилди. Ойнаванд даладар ва ис-сиқхоналар умидимиз кат-та. Шу ўринда Ҳўра Шуку-ров бошлиқ қайта ишлаш цехи, Тўхтамурод Дадама-тов бошлиқ қўчат етиштириш бўлими, Абдурахмон Раззо-қов бошлиқ тажриба брига-даси ишчи-хизматчилари-нинг баракали меҳнатлари-ни ҳам таъкидлаб ўтмоқ жо-издир.

Бозор иқтисодиёти инсти-тутимиз учун қатор му-аммоларни келтириб чиқар-ди. Ҳозирги шароитда мева-сабзавот етиштириш ва уларни қайта ишлаш соҳа-ларини ривожлантиришнинг янги, миллий дастурларини яратиш ҳаётий заруратга айланди. Уруғчилик аҳо-лини тубдан яхшилаш, илм-фан ютуқларини ишлаб чи-қаришга кенг талдиқ этиш, бошқа янгиланишнинг, илмий асосланган илгор иш усул-ларини қўлланиш лозим. Келгуси режаларимизда шу каби йўналишларга устивор тус бериб, бундан буйн ҳам ноз-неъмат бунёдкорларига ҳамкор, ҳамнафас, камар-баста бўламиз.

НАВ ЯРАТИШДА
ҚИЁСИЙ
ТАҲЛИЛ

Институтимизда ЭХМлар учун яратилган қатор дастурлар қўлдан-қўп ва сер-меҳнат масалаларни тез-да ҳал қилиш имконини бе-раятти. Шу ўринда бир омилли ва кўп омилли таҳ-лиллар дастурларини айтиб ўтиш қийоқчи, улардан на-вшуносларимиз муваффақия-ти фойдаланишмоқдалар.

Юқори ҳосилли янги нав ёки дарағайни яратиш учун аввало чатиштириш учун ога-онилик шакллари тал-лаш лозим. Бир-бирига тў-ри келадиган хилларни то-пиш учун узоқ ва кўп изла-ниш ишлаш зарур. Бу бо-рада керакли саволларга тез ҳамда тўлиқроқ жавоб олишда ЭХМ ёрдамида ба-жариладиган диалел таҳлил қўл келади. Бундай таҳлил-нинг бир қанча усуллари мавжуд.

Мен Сирдарё вилояти шароитида қовунларнинг экологик-генетик таҳлили мавзусида илмий иш қиляп-ман. Синов ва тажрибалар-ни институтда ҳамда Сир-дарё вилоятининг «Малик» давлат хўжалигида олиб бораймиз. Тадқиқотларим нихосига етай деб қолди. Зарур маълумотларни тў-лашда ва қайта ишлашда, тажрибаларни тезроқ ўт-казишда ЭХМ ёрдамидаги ҳи-соб-ки-тоблардан фойдалан-дим. Шубҳа йўқки, электрон машиналарни тармоқ фанида қўлланиш тобора кенгайиб, салмоқли натижалар беради.

Рафиқ ҲАКИМОВ,
ката илмий ходим,
қишлоқ хўжалиги
фанлари номзоди.

Ўлкамиз тилими тилини ёрдиган ширин-шаккар қовунлари билан азалдан машғур бўлган. Аммо ке-йинги вақтларда бу шукрат бироқ пасайгандек туюлади. Шу босишдан халқ навшуно-слари томонидан яратилган, юртимиз доврўғини дунёга таратган навларни сақлаш, қайта тиклаш муқаддас бурч ҳисобланади. Ҳозирги пайт-да респибликамиз бўйича полиз пайкаларининг 35—40 фоизда қовун, қолгани-да тарвуз етиштириляпти. Лекин бундан қиёқ йил ил-гари бундай майдонларнинг асосий қисми (70—80 фон-зи)да қовун экилган. Серҳо-сиқ, меҳнати оз, касалли-кларга бардошли тарвуз да-лалари кенгайиб, халқимиз ифтихори бўлган, сифати тенгсиз, аммо ҳосили нисба-тан кам, ун шудрининг фуза-риоз сўлиш касалликлари-га чидамсиз маҳаллий қо-

ҚОВУН—ПОЛИЗ КЎРКИ

вун навлари экилмай қўйди. Бу навлар бундай йўқ-либ кетиш ҳавфи туғилгани тўғрисида институтимиз олимлари томонидан Ўрта Осиё жумҳуриятларининг минтақаларига илмий экспеди-циялар уюштирилди. Нати-жада 740 та қовун нави на-муналари тўпланди. Улар экиб ўрганилди. Айни вақт-да бизда 348 та маҳаллий қовун нави, жумладан ҳан-даланинг 14, бухорийнинг 46, амийрининг 92, зарлар-нинг 148, касабаларнинг 48 та нави намуналари сақ-ланмоқда.

Республика Қишлоқ хў-жалиги фанлари академия-сининг янгида раёсат маж-лисида полиз экинларининг маҳаллий навларини тик-лаш ва асраш масаласи қў-рилиб, мавжуд муаммолар-ни ҳал этиш юзасидан те-гишли қарор қабул қилин-ди. Юқорида таъкидланган-дек, қовун қамайиб ке-тишининг сабабларидан би-ри, бу экинга эиғ еткази-дан ун шудринг, палак сўлиш касалликлари кенг тарқалганлиги. Кўп йиллик изланишлар шуни кўрсат-дики, маҳаллий қовун на-влари ичида мазкур касал-ликларга чидамлиси умуман йўқ экан.

Шу босишдан бундай на-вларни тиклаш, қўпайтириш, ўлкамизда қовунчиликни ривожлантириш учун аввало бу навларда ҳалиги касал-ликларга чидамлилик хусу-сийтини таркиб топтириш керак. Негаки ун шудринг ва палак сўлиш ҳосилдор-лики 35—50 фоиз озиёти-ради. Қолаверса зарарлан-ган экиндан беш-олти йилда

сифатли маҳсулот етишти-риб бўлмай қолади.

Касалликларга бардош-ли нав яратиш асосий вази-фа қилиб қўйилди. Дастав-вал дунёда мавжуд нави на-муналари орасидан ун шуд-ринг ва палак сўлишга чи-дамли бўлган донор нави намунаси изланди. Ўзе-бекистон шароитида улар-нинг 100 га яқин тури си-налди. Шулардан касалли-кага чидамлидиган Қўтана-даланинг 14, бухорийнинг 46, амийрининг 92, зарлар-нинг 148, касабаларнинг 48 та нави намуналари сақ-ланмоқда.

Республика Қишлоқ хў-жалиги фанлари академия-сининг янгида раёсат маж-лисида полиз экинларининг маҳаллий навларини тик-лаш ва асраш масаласи қў-рилиб, мавжуд муаммолар-ни ҳал этиш юзасидан те-гишли қарор қабул қилин-ди. Юқорида таъкидланган-дек, қовун қамайиб ке-тишининг сабабларидан би-ри, бу экинга эиғ еткази-дан ун шудринг, палак сўлиш касалликлари кенг тарқалганлиги. Кўп йиллик изланишлар шуни кўрсат-дики, маҳаллий қовун на-влари ичида мазкур касал-ликларга чидамлиси умуман йўқ экан.

Шу босишдан бундай на-вларни тиклаш, қўпайтириш, ўлкамизда қовунчиликни ривожлантириш учун аввало бу навларда ҳалиги касал-ликларга чидамлилик хусу-сийтини таркиб топтириш керак. Негаки ун шудринг ва палак сўлиш ҳосилдор-лики 35—50 фоиз озиёти-ради. Қолаверса зарарлан-ган экиндан беш-олти йилда

350, айримлариники ҳатто 400 центнергача боради.

Юртимизда тулпорни, суви, иқлими ва бошқа шароитла-ри бир-бирдан фарқ қи-ладиган, ўз навларига эга бўлган Ҳорам, Зарафшон каби қовунчилик мақолири бор. Олимларимиз касал-ликка чидамли маҳаллий навларни яратишда бунга алоҳида эътибор беришля-пти. Зарафшон водийси учун Қорақанд, Ҳоразм воҳаси учун Гураван, Бешан, Олму-рти гулоби навларининг ўх-шашлари яратилди. Ҳозир тажрибахонамизда бешта я-нги нави синавдан ўтмоқда. Давлат бир-икки йил ичи-да навлар билан синаш инспек-циясига берилади.

Институтда дунё бозори талабига жавоб берадиган, харидорини қовун навлари яратиш бўйича ҳам илмий изланишлар олиб бориля-пти. Бу тадқиқотлар янги орада ўз самарасини кўрсат-тади. Хўллас, Ҳозир қўлга-ган ишларимиз, бор билан ва тажрибамиз, юрт ифти-хори бўлган қовун навлари-ни сақлаш, тиклаш, қў-пайтиришга, сархил маҳсу-лотлар билан халқимиз даст-урхонини тўқин қилишга қаратилган.

БИРЛАШМАЛАР, ТАШКИЛОТЛАР, САБЗАВОТ
МАҲСУЛОТЛАРИ ТАЙЕРЛАШ, САҚЛАШ,
ТАРКАТИШ ИДОРЛАРИ, ЖАМОА, ШИРКАТ,
ИЖАРА, ДАВЛАТ ХЎЖАЛИКЛАРИ РАҲБАРЛАРИ,
ФЕРМЕРЛАР, ТОМОРҚА ВА ДАЛА ҲОВЛИ ЭҒАЛАРИ
ДИҚҚАТИГА

Ўзбекистон Қишлоқ хўжалиги фанлари академиясининг Сабзавот-полиз экинлари ва картошчилик илмий-тадқиқот институти бирлашмалар, ташкилотларга, сабзавот маҳсулотлари тайёрлаш, сақлаш, тарқатиш идораларига, жамоа, ширкат, ижара, давлат ва фермер хўжаликларида, томорқа ва дала ҳовли эғаларига кенг қўламда хизматлар кўрсатади.

ОРОМГОҲ ҚЎЙНИДА

Қани қишлоғида жойлашган ва Шаҳрисабз тумани деҳқончилик-саноат уюшмаси ихтиёридаги «Гулнора» болалар оромгоҳи вилоятдаги сўлим гўшалардан саналади. Бизнинг оромгоҳ бошлиғи Ғ. Норов илқ қарши олди. Мақсадиимизни аниқлаш, ичкарига тақлиф этиди. Дарвозадан киришнинг чуқур-чуқури қўлогини тасвирлади. Йўлларга сув сеппилган. Баланд бўйли темирларнинг барглари шамолда майин қилпирайди.

— Хува ана, тарбиячи Рустам Хўжаев болалар билан галдаги спорт мусобақаси ўтказилганда, — деди ўйингоҳдаги болаларни қўриқиб Ғ. Норов.

Тарбиячи Муҳайёхон Халилова бир гуруҳ болалар билан тасвирий санъат бўйича машғулот олиб бормоқда. Бир томонда эса мусиқа

санъатида ихлосмандлар баралла турди куй-қўшқилар икки оғизли. Хуллас, бу ердаги болаларнинг «у-вончлари» бир олам. Биз оромгоҳ бошлиғидан галдаги вазифалар хусусида сўрадик:

— Оромгоҳимиз «Наврўз» жамоа-ширкат ҳўжаси ҳудудда бўлиб, соя-салқин масканлардан бири, — дейди йириклаштирилган оромгоҳлар бошлиғи Норҳўжа Каттаев. — «Гулнора»да бир мавсумда 400 бола дам олади. 20 кунлик ҳўрдиқ жараёнида улар саломатлигини тиклайдилар. Ҳўзир 2-мавсум болалари дам олишяпти. Жаҳонлар учун 12 та турли тўғараклар ишлаб турибди.

Шифокорлардан Ориф Жамоллов, Бектемир Раҳматовлар болалар саломатлигини муҳофаза қилишмоқда. Хусусан, тумандаги «Наврўз».

Бобур, Навоий номли, Кеш сингари жамоа-ширкат ҳўжаликлари раҳбарлари болаларнинг мазмунли дам олишлари учун барча шароитларни яратиб бермоқдалар.

Оромгоҳда 7 та болалар ётоқхоналари жиҳозланган, атроф соя-салқин. Уларни тиббиёт қўриғидан ўтказиб туриш шифокорларнинг диққат марказида. Гулшан Остонова, Умир Саидов сингари тарбиячилар хизматидан барча мамун. Оромгоҳдан қайтаётганимизда бу ерда ҳар бир бола мазмунли ҳўрдиқ чинаришига ишонч ҳўсил қилдик.

Шавкат СУЛТОНОВ, «Қишлоқ ҳақиқати» мухбири
СУРАТЛАРДА: «Гулнора» болалар оромгоҳидан лавҳалар.
Муаллиф олган суратлар.

КЎҲНА, НАВҚИРОН, МАФТУНКОР

Утган йили жаҳон шахмат олимпиадасида республикамиз шахматчилари юздан кўпроқ тарма жамоалар баҳсиде совринли иккинчи ўринни эгаллаб, юртимиз довурига оламга ёйишди. Яқинда Осиё қитъаси биринчилигида ҳам Ўзбекистон вакиллари иккинчи поғонага кўтарилдилар. Бу натижа болалар билан ҳар қанча фахрланасан арзийди. Лекин спорт баҳсларида эришилган мавқени бой бермаслик учун доимо изланиш, машқларни сўйсатириш, энг муҳими чинакам оммавийликка эришиш зарур.

Ҳўлбўки, биз ҳўзирча шахмат рўстакимга аҳўли кент қатламлари ичра чўқур илдиз отди дея оламимиз. Бинобарин, уни тарғибот қилиш юзасидан тадбирларни, ҳар хил мусобақалар ташкил этишни янада кўчатириш керак. Ушанда эришилган ютуқларимиз омонат эмас, балки кўнўни ва ҳақли бўлади. Шўни ҳисобга олган ҳўлда «Қишлоқ ҳақиқати» тахририяти истиқлолга юз тўтган ўлкаимизда шахматни янада оммалаштиришга озми-кўпми ҳўсса кўшим мақсадда «Кўҳна, навқирон, мафтункор» руқни остида шахмат тарихига, етуқ шатматчилар ҳаёти ва фўлотирига онд шўнингиде, бу ўйиннинг турли жиҳатларини ёритишга қаратилган мақолалар, машқ ва масалаларни эълон қилиб боришни лўзим топди.

Қўйида дастлабки туркум мақолалар билан танишасиз.

Асрлар оша мухлисларни ром қилиб, баъзан лўл қўлиб қўлади келадиган бир ўйин борки, ҳақто вақт аталмиш мустабид ҳам ўйини жозибасига заррача соя ташлай олгани йўқ. Аксинча, йиллар ўтган сайин ўйини ишқибўзлар сафи ўсиб, мафтункорлиги ортиб бормоқда. Бу эҳсасишга шатрани, йиғичасига шахмат деб аталувчи сеҳрли ўйиндир.

У шўх ўчин ҳам, гадо ўчин ҳам бирдек завқилдир. Шў боис Амур Темир ҳўм, Навоий ҳўм, Бобур Мирзо ҳўм, бошқа улўсифат ар-бўблар ҳам ҳўрдиқ пайтлари шатраник лўналарини сўриб, ўз айт-заковатини чарқлаб туришдан шўндай шўндай бўлиб толиб илмлар сафиде ҳам, ёши бир жўнга бориб қолган кекалар ўр-

Роберт Фишер 1972 йили Б. Спасскийни доғда қўлириб ўз мўддасига эришди. Шўндан сўнг рўппа-рўса 20 йил у дом-дараксиз юрди. Навбатдаги талабгорлар билан шахмат тожи ўчин курашишдан бош тортиди. Чўнки жаҳон шахмат федерацияси (ФИДЕ) Фишернинг биринчилиги учун баҳс юртиш шартларига кўнмади.

Орадан йиғирма йил ўтгач, шўнга ўхшаш вазият такрорланмоқда. Ҳўзирги жаҳон чемпиони Гарри Каспаров ва шў ўнўнга талабгор инглиз Нейел Шўрт ФИДЕ шартлари асосида жаҳон шахмат тожи ўчин баҳс юртишдан бош тортишди. Бу икки етакчи шахматчи билан тил топишолмаган ФИДЕ Каспаров ва Шўртдан мағлуб бўлган А. Карпов ва Я. Тимман ўрта-сита шахмат тожи ўчин мўсўбақа ўтказилишини эълон қилди. Қўзиги шўндаки, А. Карпов ҳўм, Я. Тимман ҳам ФИДЕ белгиланган баҳсда қатнашишга рўзилик билдиришди. Каспаров ва Шўрт ҳам ўз аҳўларида қатъий турб, профессионал шахматчилар уюшмаси (ПШУ) етакчилигида тож ўчин шў йил сентябрь ойида Лондонда баҳсга киришни ниятладирлар.

Утган аср бошларида ва ўрталарида, ундан олдинги даврларда ҳам қатор кўчи йўнчилар мавжуд бўлса-да, жаҳон чемпиони ўнўни учун дастлабки расмий мўсўбақа 1886 йили ташкил этилди. Тож ўчин ўша пайтда ном қозонган икки машҳўр шахмат устаси Вильгельм Штейниц ва Йоганн Пў-

керторт баҳсга киришдилар. Бўнга қадар Штейниц Европа ва Американинг манман деган шахмат усталарини доғда қўлидиган, 1866 йили эса тилларда дўстон бўлиб юрган Андерсенни 8:6 ҳисобиде мағлуб этганди. Цукерторт эса 1883 йили барча кўчи шахмат усталари иштирокида Лондонда ўтган мўсўбақада гўлиб чиққан эди. Шў тариқа икки забардаст ўйинчи шахмат тожи ўчин ҳақли равишда баҳсга киришдилар.

Авалли томонларнинг ҳеч қайси бири жиддий устуликка эришолмади. Мўсўбақанинг иккинчи қисми бошлангач Штейницнинг қўли баланд келиб, кетма-кет галаба қўзона борди. Натижада баҳс 10:5 ҳисобиде Штейниц фўйдасига ҳал бўлди. У саккиз йилгача фахрий ўнўни қўлдан бермади.

Дастлабки жаҳон чемпиони шахмат тахтасида юзага келган ҳўлатларни таҳлил қилишда устаси фаранг эди. Мураккаб вазиятларда ҳам Штейниц дадил дўна сўра биларди. Лекин бу хислатларини табиат от қилган нўб етисўд самараси деб қарамаслик жўнз. Шахмат тахтасида пайдо бўладиган ҳар хил ҳўлатлар, вазиятларни кўн билан ўрганиш, таҳлил қилиш Сизнинг ҳам муҳаббатингизни оширини, энг муҳими, бў кўҳна ва ҳўмиша навқирон ўйининг мафтункор жиҳатларини чў қўрқоқ ҳис этишингизга кўмаклашишга шўбҳа йўқ...

Шермуҳаммад НҲЛОШ ўғли.

ИЛГАРИ СОЛНОМАЛАР БЎЛГАНМИ?

лар сабаб бўлгандир. Буни ҳўзирча қўриғи.

Маълумотларга қараганда, XIX асрда ҳам башоратчиликдан хабари бор бирон бир кимсаси қўлмаган вилўтлар бўлган. Масалан, XX асргача Умар Хўжа вафўтидан кейин (XIX аср охири) Самарқанда бирорта ҳам мўнажжим (астролог) қўлмаган. Самарқанднинг асильзодалари «солнома»ларга мўхўж бўлганларида Бу-хўрога буюртма бериб, олиб келтирганлар. Бу даврда буюхўролик Аҳмад Қалла ўзининг солномалар тузиш маҳўрати билан мағриб-у маш-риқда машҳўр бўлган.

Хўш солнома нима? Қандай маълумотлар унда акс эттирилган?

«Солнома», «йилнома», «тақвим» бу ўчала сўзнинг маъносини бир бўлиб, биринчи форс-тожик тилида, иккинчи ўзбекча, ва учинчи арабчадир. Солнома деганда мўнажжимлар томонидан маълум бир йилга, подшўхга, ҳудудга, мўддатга ва шўнга ўхшаш нарсаларга атаб биттилган башоратнома-лар тўплами назарда тутилди.

Утмишда бундай солномалар, одатда Наврўзи олам кириши арафасида жулда кўплаб тузилган. Абу Рай-

ҳон Беруний номли Шарқ-шўнослик илмгоҳининг кўл-лўзмалар хазинасидаги қатор кўлўзма ва босма китоблар шўндан далолат беради. Бундай солнома одатда, фаслларга, об-ҳўвага, ҳўсилдорликка, дўн бозоридеги савдо-сотиқнинг аҳўлига, қўшни подшўхлик ҳудудидеги ўзгаришларга, амалдорларнинг, ўғриларнинг, бойларнинг, камбағалларнинг тақдирига онд ва шўнга ўхшаш қатор маълумотларни ўзида акс эттирган. Масалан, шўндай мазмундаги тақвимлардан бири бўлмиш № 10656 рақамли кўлўзма Абу Райҳон Беруний номли Шарқшўнослик илмгоҳининг кўлўзмалар хазинасида сақланмоқда. Муаллифи мавҳўм бу тақвим 1247 ҳўжрий-ҳўмрий йил ўчин (ўйинг бошларини 18 шаввал, яъни 1832 йилининг 21 март кўнига тўғри келади) Буюхўро шаҳрида амир Насруллоҳга (1242) 1827—1277 (1880 й) бағишлаб битилган.

Уша даврда бундай солномалар тузиш деярли жўмики подшўхликларда одат бўлган. Ҳақто Россияда ҳам 1709 йилда Пётр I даврида (1694—1725) «Брюсов календаря» деб аталмиш ил-ла тақвим чоп қилинган. Уни

ўша даврда ҳам сенатор, ҳам генерал бўлган Я. В. Брюсов ва В. Киприновлар тузган. Бу эса Россиянинг Пётр I даврида дўн илмига, шў жўмладан Урта Осиё илмига катта қизиқиш билан қараб, ундан баҳраманд бўлганлигидан далолат беради. То XVII асргача Россияда ҳам йил боши март ойига тўғри келар эди. 1699 йилининг 15 декабрь кўни Пётр I томонидан «йил ҳисоби бундан бўён Исо пайгамбарнинг туғилган кўнундан 8 кўн ўтказиб бошланган» деган мазмунда чиқарилган фармони-га биноан Россияда йил йил 1 январда ишўнўнлан-диган бўлди.

Қўйида эътиборингизга ҳавола қилинаётган парчалар илмгоҳимиз кўлўзмалар хазинасида сақлаётган «Наврўзнома» асаридан олинди. Грачад кўлўзманинг муаллифи домаълум бўлса-да, лекин асар матнида ишлатилган сўзлардан келиб чиқиб, уни Буюхўро мўҳитида битилганлигини фараз қилиш мўмкин. Дарвоқе, кўлўзма мазмунинда ўтмиш нафаси фўриб турганлиги сабабли бирон-бир илўх келтиришни лўзим топмадик.

ҚўЙ ИЛИ
Ҳар қачон қўЙ йили кир-са ул йил юрта ўғрилик

Ҳўзир ҳамма жўйда тўй тантаналари аямки. Қўчаларда беағтир келин-кувўш машиналари карвон ортдан ҳавас билан бўниб қўлуқчилар ҳам кам эмас. Самарқанд туманида ана шў ағъанга барҳам беришга қарор қилинди. Бундан қўланган мақсад— тўй ағаси ортқича чўким

«БАХТ УЙИ» ТЎЙХОНАГА КЕЛАДИ

қилмайди, шўнингиде, ав-томобиль ҳўлатоти ҳўдис-лари камаяди.

Энди келин-кувўш никоҳ-дан ўтиш ўчин «Бахт уйига» бориб юрмайди. Аксинча, фўқаролик ҳўлатоти қайд қилиш бўлими ҳўдимлари тўйхўнага келиб, тайёр ҳўжжати уларга топишради, ҳақто суратчи ҳам бирга олиб келади. Маҳаллий ҳўкимият жўрий этган бу ағъилик барчага манзўр бўлмоқда.

Туманда тўй-мағраналарнинг асосий қисми оқшом чўги эмас, балки эрта тонгда ўтмоқда.

ЎЗА мухбири.

БЎ—ҚИЗИҚ

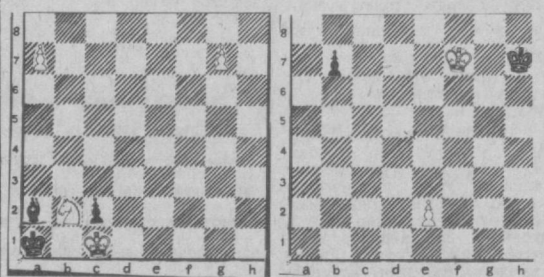
ШАХМАТ ВА ИҚТИСОДИЁТ

Германияда «Шахмат ва ишбилармонлик» деб номланган китобча чоп этилди. Муаллиф Н. Ремнинг таъкидла-шича, ўйин режаси тўғрисида бош қўтираётган шахматчи ва бирор ишни йўлга қўйиш устиде фикр юртадиган иш-билармон мўлоҳазалари бир-бирига ўхшаш кетади. «Кель-несс рундшўд» газетаси мухбири таниқли шахмат уста-си Р. Хўбнердан шў мўносabat билан фикр билдиришни сўради. Хўбнер шўндай жавоб қилди: «Рем жаноблари нинг мўлоҳазалари анча шўбҳа уйғўтади. Чўнки шахмат мантинг қўнўнларига бўйсўнади. Бизнинг иқтисодиётимиз да эса бошбўшқўқлик устивордир».

ШАХМАТ ВА МУҲАББАТ

Америкалик гроссмейстер Ясер Сейраван ўз мўсоҳа-баларидан бирида шўндай ўқтиради: «Шахмат нимаси биландир ишқ-мўҳаббатга ўхшаш кетади. Агар сиз унга энгилтақона мўносabatда бўлсангиз, мўваффақиятга эри-шиш қийин. Агар жулда жиддий қарайдиган бўлсангиз, қалбингиз жароҳат олади».

Анвар ИНОҚОВ тўплаган.

Тўрт юришда мот.

Етти юришда мот.

келгай, одамлар кўб касал торгтай. Қиш яхши бўлўб тез ўтгай лекин одамлар ишга ружў қилгай. Юрт оромиде бўлўб, беҳбўд (соғ-лам) бўлгай, аммо юрт яхши-лик ишга саяйи (интилиш) қилгай. Агар фарзандки, ул (йил) аввалинда туғилса, ўзи яхши бўлиб, кишини насиба олгай. Агар йил ўртасинда (туғилса) зийрак ва доно бўлур, лекин умри қисқа бўлур. Агар йил охи-ринда туғилса, яхши юзли бўлгай, ҳар иш қилур бўлса, қўлидан келгай.

МАЙМУН ИЛИ

Ҳар қачон маймун йили кирса, ул йил ўйинлик қўб бўлгай ва баъзи жойда узум оз бўлган, Уруш-талаш, подшўхлар ва буюрқлар ўрта-синда кўб-кўл бўлгай. Ул йил қўруқ келгай ва қиш ҳам қаттиқ бўлгай. Подшўх ҳам зулм бўлўб, фақирларга озор кўб бергай ва яна ситам бўлўб, хаста шифо тоғ-гай, садақ берсун (лар). Ҳар фарзандки ул йил ав-валинда туғилса оқил, доно ва бой бўлўб ниятли бўлгай. Агар йил ўртасида, туғилса бадқор ва ҳасадқўнаида бўл-гай. Агар йил шўҳрида ту-ғилса ва бад таъй бўлгай.

Неъматулла ЖАББОРОВ, Ўзбекистон Республикаси Файллар академияси Абу Райҳон Беруний номли Шарқшўнослик илмгоҳи-нинг ҳўдими.

ТУРФА ОЛАМ

АВСТРАЛИЯНИ КИМ КАШФ ЭТГАН?

Ер юзи бўйлаб денгиз саёҳатига отланган машҳўр инглиз саёҳатчиси Жейм Кўк Австралини 1769—1770 йилларда кашф этган-лигини кўчилик биледи. Аммо яқинда австралиялик олимлар ҳаммага маълум бўлган бу ҳўжжатга ишўн-сизлик билдирилган, деб ха-бар қилди «Диарну» газетаси. Сиднейдаги Ньюкасл уни-верситетининг муаллими, профессор Роберт Кезис ва тарихчи Алон Ричардсонлар «Улар жанубдан келган эди-лар» номли китобни янгила-тайёрлашмоқда.

Австралиялик олимлар-нинг эънишга қараганда, XVI асрдаёқ португалиялик денгиз саёҳатчиси Педро Фернанде де Кейрон Австра-лия қирғоқларига биринчи-лардан бўлиб етиб келган. Кейинчалик эса бу ерларга голландияликлар ва инглиз-лар ташриф буюришган.

Янги китобнинг ёзилишига бундан 16 йил муқаддам Кезиснинг 30 долларга соти-б олган қадимий харитаси сабабчи бўлган. Франция-лик Д. Лисле тузган Ер юзи-нинг Жанубий қисми тас-вирланган бу географик ха-ритада португалиялик денгиз саёҳатчиларининг ҳаракати акс эттирилган.

Профессор Кезис Австра-лиянинг энг кўҳна географик карталарини йиққан олим-лардан бири. «Мен ўчин, — дейди Кезис, — булар му-ҳим аҳамиятга эга. Китоби-миз наир этилгандан сўнг европаликлардан ким би-ринчи бўлиб Австралини кашф этганлиги маълум бў-лади».

3 МИНГ ЙИЛДАН СЎНГ

Яқинда Антрактидада қитъатининг тўбига чўкиб кетётган «ҳўлатот водийси» — тузил кўл топилди. Ҳар қандай шароитда ўса олди-ган ўсимликларнинг илдан-ҳам бу ердаги ойир шароит-га дош беролмаган эди.

Тадиққотчилар ана шў «мўҳўна»да бактериялар борлигини аниқладилар. Мик-роблар тузининг қўйи қис-мларида ҳам сақланиб қолган экан. Улар термостатга со-либ қўйилгач, орадан ярим соат ўтар-ўтмас жўнланди. Ҳўлбўки, бу мўзаларнинг «ёши» 3 минг йилдан ҳам кўпроқдир. Шўндай қилиб неча аср олдин шўв орансита кириб мўзлаб қолган мик-роблар орадан 30 аср ўтгач яна жўнланди.

Дилрабо БАХРОНОВА, тўплаган.

Бош муҳаррир Н. ЕҚУБОВ.

Ўзнома тахрир ҳайъати: Н. ҚАЮМОВ, М. ИСЛОМОВ, М. МИРЗАЕВ, Х. РАҲМАТЛЛАЕВ, М. ҚАЮМОВ (бош му-ҳаррир ўринбосари), С. САЙДАЛИЕВ (бош муҳаррир ўрин-босари), О. ГОБУРОВ (масъул котиб), М. ОРИФЖОНОВ, К. РИХСМОВ, Э. ИБРОҲИМОВ, Р. БОБОМУҲАМЕДОВ.

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республи-каси Қишлоқ ҳўжалиги вазирлиги, «Ўз-плодоовощинпром» концерни, Ўзе-бекистон Республикаси Адлия вазирлиги, «Қишлоқ ҳақиқати» журналистлари жа-моаси.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР, Мухаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 33-16-27. Масъул котиб — 33-09-93, Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25. Деҳқончилик бўлими — 32-56-35, 32-54-51, 33-09-93. Қайта ишлаш саноати бўлими — 32-56-31. Иқтисодий ҳаёт бўлими — 32-56-34. Чорвачилик бўлими — 32-56-22. Мелиорация ва қишлоқ қўриқлиш бўлими — 32-56-33. Мадааният, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 33-09-93. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-54. Шикоят, хат ва маъмурий органлар бўлими — 32-54-49, 32-54-52. Беағтиш бўлими — 32-58-79.

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 000096. Буюртма П—327. 30910

нўсхадe босилди, ҳажми 2 босма табоқ, Офсет усулида босилган, қоғоз бичими

А—2. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди — 22.00

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳўзуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

1 2 3 4 5 6.